

પોતાની ન્યાત બહારના યોથા વાર્ષિક દિવસની ખુશાલીમાં

ઈમામી ઇસ્માઈલી અમલદારોને

લખેલા તેના કાગળો અને તેના ઘર આગળ મુકેલા પાટિઆ ઉપરથી

મુ'બઈ પોલીસે

રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા

ઉપર ચલાવેલા કેસનો હેવાલ.

૨૭ પ્રેસીડેન્સી મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટ ... મળગામ.

કેસ નં ૦ ૫૭૭/એસ ૧૯૧૭.

ઈન્સ્પેક્ટર ખાનખહાદુર મહમદહુસેન ... ફરિયાદી.

વિરુદ્ધ

રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા ... તહેમતદાર.

ભાગ પહેલો.

ખીજો ભાગ છપાય છે.] [કિંમત ત્રણ આના.

કેસની ઓપડી મંગાવનારે દરેક ભાગના પોસ્ટ સાથે સાડાત્રણ

આનાની ટીકીટ મોકલી આપવી.

મળવાનું ઠેકાણું:—

રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા,

ત્રાંબાકાંટા, પાયધોની, મુ'બઈ.

૧૯૧૮

પબ્લીશર—રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા,

ઠેકાણું—ત્રાંબાકાંટા, પાયધોની, મુ'બઈ.

પ્રીન્ટર—મગનલાલ જગજીવનદાસ,

ઠેકાણું—શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુ'બઈ.

ગુજરાત વિધાપીઠ
 રહેમતુલાની નવી શોધની મજબુત ચોરી
 ગુજરાતી કોપીરાઈ કંપની પેટન્ટ ત્રીજેરીઓ.

ત્રીજેરી બંધ કરીને ચા-
 વીઓ ત્રીજેરીની પાસેજ પડી
 હોય ને બીજાને મળી હોય
 તો તેનાથી ત્રીજેરી ખુલે
 નહી. ધણીની ગેરહાજરીમાં
 ત્રીજેરી ખોલે તો ધણીને
 ખબર પડે છે.

ત્રીજેરી અખંડ, દરવાજો
 અખંડ, પાછળ પીઠ અખંડ
 વાળેલી આગમાં બળે નહી;
 ચોરથી ખુલે નહી, ખોલે તો
 ચોરી પકડાય.

ત્રીજેરીઓ ફાયર પ્રુફ હોવાની ખાત્રી વિલાયતી ત્રીજેરી-
 વાલા તેમજ ગામઠી ત્રીજેરીવાલા ગોદરેજ સીવાય અમારી
 ત્રીજેરી સાથે એકજ આગમાં નાખી અંદરના કાગળ સલા-
 મતી કાઢી આપશે તેને રૂ. ૧૦૦૦)નું ઇનામ. ખોલી એ
 કે અમારી કાઢ્યા ત્રીજેરી એ ઉપાડે ને અમે એની ત્રીજેરી
 ઉપાડીએ.

ત્રીજેરીઓ બહારથી જોવામાં એકજ સરખી કામમાં
 અને કીંમતમાં પણ ગણો ફરક હોય છે. અમારું કેટલોગ
 મંગાવીને વાંચો તો ત્રીજેરીઓ અને તાળાં ખરીદતાં
 ઠગાશે નહીં.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૪૮-૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રહેનગુણી ઇસ્તિખ્સા

પ્રાચીનપાઠ

વિષય સંપૂર્ણપણે : ૪૦૬૨૩૧ : ૫૬૭.૫૧

હા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા ઉપર પ્રેસીડન્સી
મેજસ્ટ્રેટની કોર્ટમાંથી કાઢવામાં આવેલ ફરમાન.

સેકન્ડ પ્રેસીડન્સી મેજસ્ટ્રેટની કોર્ટ,
મજગાંવ, ૨૧મી એપ્રિલ ૧૯૧૭.

ફરમાન.

પોતાની કામતા આગેવાનો વિરુદ્ધ શાન્દ અને કર્મરૂપી
તેની વર્તણૂકથી જાહેર શાંતિને હેરાન કરવાનાં કાર્યો સદર-
કોર્ટની હકુમતવાળી સરહદમાં રહેતા રહેમતુલા ઇસ્માઇલ
ત્રીજેરીવાળાએ કર્યા છે એવી સોગંદપૂર્વક ખાત્રીવાળી
ફરિઆદ મન્સ્પેક્ટર ખાનખ્તાદુર મહોમદ હુસેન તરફથી
કરવામાં આવેલ છે અને મળેલી ખબર પ્રમાણે અને વધા-
રામાં જણાય છે કે કદાચ જાહેર શાંતિમંગનો પ્રસંગ આવે
એવાં અનીતિમય કૃત્યો કરવાનું રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ચાલુ
રાખે એમ સંભવે છે.

સાથેના સમન્સમાં જણાવેલ દિવસે અને સમયે મારી
રૂબરૂ રહેમતુલા ઇસ્માઇલે હાજર થવું અને એક વર્ષ પર્વત શાંતિ
ચાલુ રાખવા માટે એકજ નમીનથી રૂ. ૨૦૦) નો દસ્તા-
વેજ કેમ ન કરી આપવો જોઈએ એવું કાંઈ કારણ હોય
તો તે રજુ કરવું એવો હું આથી ફરમાન કરું છું.

આજે તારીખ ૨૧મી એપ્રિલ ૧૯૧૭

(સહી) ટ્રેન્ક આલીવેરા.

એ. સેકન્ડ પ્રેસીડન્સી મેજસ્ટ્રેટ, મુંબઈ.
રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા, મુંબઈ.

ક્રિસ્ટોફર ખાનબહાદુર મહોમદ હુસેને મજગાવ પોલીસકોર્ટના
સેકન્ડ પ્રેસીડન્સી મેજસ્ટ્રેટને કરેલી અરજ.

મુંબઈ, ૨૧મી એપ્રિલ ૧૯૧૭.

૫૭૭

એસ.

વિદ્વાન સેકન્ડ પ્રેસીડન્સી મેજસ્ટ્રેટ સાહેબ,

મજગાવ પોલીસ કોર્ટ, મુંબઈ.

નીચેની ખચર રજુ કરવાને હું સમાન અરજ ગુન્નર છું:-

લોખંડી ત્રીજેરીઓ અને તાળાંના વ્યાપારી તથા
નિશાનપાડા રોડ પર રહેતા રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા
મુંબઈની ઇમામી ઇસ્માઈલી ખોળ કામના એક મેમ્બર
છે. 'રહેમતઅલ્લા' નામે એક પત્ર, કે જેમાં ઘણે જાગે તે
ઇસ્માઇલી જમાતના નેતાઓ અને સભ્યોની વર્તાણુંક
સંબંધી ચર્ચા કરતો, તે પ્રગટ કરતો હતો.

જમાતકૌન્સિલની કેટલીક સભ્યનાઓ પ્રમાણે ન વતન
વાથી ૧૯૧૩ની સાલમાં રહેમતુલા ઇસ્માઈલને ન્યાત બહાર
મુકદ્દમા આવ્યો.

રહેમતુલા ઇસ્માઇલ પોતાના પત્રમાં તોફાની ફકરાઓ
અપોતો, તે બાબત જમાત કૌન્સિલરો તરફથી પોલીસ કમિ-
શનરને ફરિયાદ કરાયેલી, અને તે ઉપરથી પોલીસ કમિશનર
સાહેબે ઇસ્માઈલી જમાતની લાગણીઓ દુલવાય અને
અશાંતિ ઉત્પન્ન કરે તેવી બાબતો પોતાના પત્રમાં નહિ જાણવા
તેને સલાહ આપી.

શાંતિભંગ કરે એવા સંભવની બાબતો પોતાના 'રહે-
મતબલા' નામના પત્રમાં પ્રગટ કરવામાંથી અલગ રહેવા
છેવટે ઑગસ્ટ ૧૯૧૬માં રહેમતુલા ઇસ્માઇલને પોલીસ
કમિશનર સાહેબ તરફથી ફરમાવવામાં આવ્યું અને તેથી
રહેમતુલાએ પોતાનું પત્ર પ્રગટ કરવું બંધ કરી દીધું.

આના પછી જમાતના નેતાઓ અને સભ્યો હુટાગ
છે, ઠગ છે, વગેરે અર્થવાણાં પોસ્ટ કાડ તેમજ કાગળો
ઇસ્માઇલી જમાતના સભ્યો, નેતાઓ અને મેમ્બરોને તેણે
લખવા માંડ્યાં.

તે પોતાના ન્યાતબદાર થયાના દિવસથી ખુશાલી જાહેર
કરે છે અને તે પ્રસંગે પોતાના ઘર આગળ બેન્ડ વગડાવે
છે, પોતે જાતે નાચે છે અને પ્રસંગે આનંદ કરે છે.

ચાલુ માસની ૯મી તારીખે તેણે નિશાનપાડા રોડ
પરના પોતાના ઘરની આગળ એક બોર્ડ મુક્યું હતું અને
તેમાં ગુજરાતી નોટીસ લખી હતી કે જેનું ભાષાન્તર આ
સાથે સામેલ છે.

સદર માસની ૧૫મીએ તેણે પોતાના ન્યાતબદારની
ઓથી ખુશાલી જાહેર કરી. અને સવારે પોતાના ઘરની
આગળ બેન્ડ વગડાવીને હું જે પીઉં છું તે પ્રવાહી ચીજ
જમાતના નેતાઓ અને કૌંસિલરોનું લોહી છે એમ બોલીને
હાથમાં રાખેલા રૉસબરીના પ્યાલામાંથી થોડું થોડું પીતાં
પીતાં નાચ્યો.

ઉપરોક્ત ગુજરાતી નોટીસ બોર્ડના ફેલાવાથી અને
આગળ બેન્ડ અને પોતાના નાચથી બોળ ઇસ્માઇલીના

એમ્બરેનું એક મોટું ટાણું આકર્ષાયું કે જો તે દેખાવથી
એટલું તો ઉશ્કેરાઈ ગયું કે યોગ્ય વખતે જમાતનાં સાણસો
વચ્ચે પડ્યાં ન હોત તો શાંતિભંગનો એક ગંભીર બનાવ
બન્યો હોત.

રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળાની ઉપર દુશ્મિની
વર્તણૂકથી ઇસ્માઇલી જમાતની લાગણી હાલ ઉશ્કેરાયલી
છે અને વધતી ઉશ્કેરણીવાળી લાગણી શાંતિનો ભંગ અથવા
જાહેરશાંતિને હરકત કરે એમ ભય રાખવાનું સમજ
કારણ છે.

આવા સંજોગોમાં ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડના સેક્શન
નં. ૧૦૭ ને આધારે રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા
ઉપર યોગ્ય રસ્તો લઈ શાંતિ કાયમ રાખવાનો બંદોબસ્ત
તેની પાસેથી કરાવી લેવા આપ નામદાર કૃપા કરશે એવી હું
પ્રાર્થના કરું છું.

ઉપર જણાવેલ બીના નીચેના સાક્ષીઓ પુરવાર
કરશે:—

(૧) હાજી મુખી લાડક. (૨) ઇસ્માઇલ ઈબ્રાહીમ
ઝિકા (૩) હમિય લલા. (૪) રાજનલાઇ મેહરબલી (૫)
હમિયલાઇ રવજી (૬) એચ. સી. કે. ૧૨/૬૬ બકશુમીયાં
છોટુમીયાં.

હું છું, સાહેબ,

આપનો ધણોજ આજ્ઞાકિત સેવક,

(સહી) હુસેન,

ઇન્સ્પેક્ટર ઓફ પોલીસ, સી. આઈ. ડી.

બર આગળ મુકેલા પાટિયાની નકલ.

ਪੀ/੧

ગરીબ ખોળખોને આપખુદીથી ધર્મને ખાતે લુટ-
નાર લુટારા બાહોશ, હુશીઆર અને કેળાએલા ઇસ્માઈલી
અમલદારો તમારા આપખુદીના હુકમને ખુદાની રહેમથી
ચાલુ માસની તારીખ ૧૫મીએ ચાર વરસ વાજતે ગાજતે
ખુશાલી સાથે પુરાં થાય છે તે ચાર વરસમાં ગરીબ ખોળ-
ખોને આપખુદીથી લુટનાર ઇસ્માઈલી અમલદારો જેવા કે
વારસ હખીમભાઈ પુનાનો વારસ ડાહ્યાભાઈ વેલજી મોટા
કામડીઓ જાફરભાઈ પ્રધાન અનીતિનું વાએજ કરનાર
મીશનરી એ ચારે દાનવની ઓછી વધતી સત્તા આપણા
હાજર ઇમામે ખેંચી લેવાની મુશ્કેલ દુરમાબ્યું છે કે નવે
અવતારે નવ દાનવ છેલ્લા તે પ્રમાણે ગરીબોને હેરાન કર-
નાર ઉપરના ઇસ્માઈલી અમલદારો ચાર દાનવની સત્તા
ચાર વરસમાં ખેંચાણી અને પાંચમે ઇસ્માઈલી કૌસલ
તેરીવારી હાજર ઇમામ જઈ બલીહારી. સેતાને ખુદાનું દુર-
માન માન્યું નહિ તેથી લાનત ઉતરી અને તમેએ હાજર
ઇમામના કાવદાનો ભંગ કરી ગરીબોનો હક લુટ્યો.

ઇન્ડિયેક્ટર ખા.નખહાદુર મહમદ હુસૈન તકીની
જુથાની.

અજગાંવ સેકન્ડ પ્રેસીડન્સી મેજિસ્ટ્રેટની કાર્ટમાં

केस नं० ५७७/अस. १९१७.

સહેનશાહ (ખાનખ્તાદુર મહમદ હુસેન ઇન્સ્પેક્ટર ઓફ
પોલિસ સી. આઇ. ડી.)

વાદિ.

વિરુદ્ધ

રહીમપુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા

પ્રતિવાદી.

તહોમત...કી. પ્રો. કે. ૧૦૭.

તહોમતદાર તરફથી મીં તારાપેર સાથે મીં એપીસ્ટા-
તહોમતદાર કારણ દર્શાવવા ઈચ્છે છે.

મહમદ હુસેન મહમદ તક્કી મુઅઈ સી. આઇ. ડી.
ઇન્સ્પેક્ટરની બુખાની.

હું તહોમતદારને મત ચાર વર્ષથી જાણખું છું. તે
નિશાનપાડામાં રહે છે. અને અખદુલ રહેમાન સ્કીટમાં
ત્રીજેરી અને તાળાંનો બ્યાપાર કરે છે. તે ઇમામી ઇસ્મા-
ઈલી કામનો છે. તે 'રહેમતઅલા' નામનું પત્ર પ્રગટ કરતો
સત્યના પ્રમાણે તેણે ઓગસ્ટ ૧૯૧૬ થી તે બંધ કીધું.

ગઈ એપ્રિલ અગિયારમીએ મને પોલિસ કમિશનરે
પોતાના તરફ આવેલી દશમી એપ્રિલની અરજ તપાસ માટે
મોકલી તે મળી. તેના પર ૧૦૧ માણસની સહીઓ છે,
હું તે રજુ કરું છું. નિશાની એક્સ.

મારી તપાસ પરથી મને જણાયું કે એક્સ/માં જણા-
વેલ ખાખતોમાં સત્ય હતું. જ્યારે એક્સ/ને લગતી તપાસ
ચાલુ હતી તેવા સમયમાં પોલિસ કમિશનર સાહેબને ૧૭
મી એપ્રિલની ખીજ અરજ મળી. તેના પર તહોમતદારે

સહી કરી હતી. તેની સાથે એક મુજરાતી લખાણ હતું.
મુજરાતી લખાણની અરજ સાથે નિશાનિ એ/.

એ. નો ઉતારો.

મુબમ, તા. ૧૭ મી એપ્રિલ ૧૯૧૭.

મુબમના પોલિસ કમિશનર સાહેબ જોગ,

મુબમ.

હું અરજ કરનાર ઇસ્માઈલી આગાખાની ખોળ રહી-
મતલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા મારી નમ્રતાપૂર્વક નીચે
મુજબ અરજ એ છે કે:—

ખોળ ઇમામી ઇસ્માઈલી કૉંસિલનાં આપખુદીનાં
હુકમ અને કામને જાહેરીમાં લાવવા શરૂ કર્યાં તેના ચોથા
વર્ષને વાર્ષિક દીવસ ચાલુ માસની તારીખ ૧૫ મીએ હતો.
તેની નાતને યાદ દેવાની ખાતર એક રજીસ્ટર કાગળ ઇસ્મા-
ઈલી કૉંસિલના સેક્રેટરીને અને ખીજા કાગળો જમાતના
માણસોને પોસ્ટ મારફતે મોકલ્યા હતા અને તે કાગળની
નકલ એક કપડાંનું પાટિઉં બનાવીને લખી હતી અને તે
પાટિઉં મારા રહેવાના ઘરની બારી પાસે મુક્યું હતું. અને
ઊપર જણાવેલ કાગળની નકલ આપ નામદાર પાસે આ
અરજ સાથે મોકલી છે.

ઊપર જણાવેલ પાટિઉં ચાલુ માસની તારીખ ૬મી
એ મુકવામાં આવ્યું હતું. અને તા. ૧૦ મીએ સવારે નવ
અને સાડાનવની વચ્ચે આતવારીયા મંડળીનો અમલદાર હબિ-
બભાઈ લખા, કૉંસિલનો નોકર તારમામદ અને એક ખીજો

માણસ મારા ઘર પાસે જ્યાં પાટિઉં લગાવ્યું છે. ત્યાં આવ્યા હતા અને પાટિઆમાંથી તેની નકલ ઉતારતા હતા તે વખતે હનિખભાઈ લધા ઉતાવળે અવાજે બોલ્યો કે ચાલુ માસની તારીખ ૧૫મીએ હું તને મારી નાંખીશ. તેણે મારી નાંખવાની જે મને ધમકી આપી તેની મેં દરકાર કરી નહીં.

ચાલુ માસની તારીખ ૧૫મીએ આશરે સવારે સાડાઆઠ વાગે હનિખભાઈ લધા ઉપર જણાવેલી ટોળી સહીત મારા રહેવાના ઘર આગળ આવ્યા અને મારી આરીમાં પથરા ફેંકવા લાગ્યા હનિખ લધાએ મારી સામે મોટી બુમો પાડીને ચેલેજ કાઢી અને બોલ્યો કે તું નીચે ઉતર એટલે તને મારી નાખીએ. અને ઘણી ખરાબ ગાળો દેતો હતો. ત્યાર પછી આ માણસોએ મેં જે પાટિઉં મુક્યું હતું તે ફાડી નાંખ્યું. અને માફ નામ પોકારીને મોટે અવાજે જેમ આવે તેમ ગાળો દેવા લાગ્યા.

આથી મને ધાસ્તી લાગી કે રખેને આ લોક ઉપર આવીને મારી ઉપર હુમલો કરે તેથી પાયધોની પોલીસ ચોકીની મદદ માંગવાને મારા ભાઈને મેં મારી દુકાને ખરો મોકલાવી કે હનિખભાઈ લધા અને તેની ટોળી મારા ઉપર હુમલો કરે છે વીગેરે.

મારો ભાઈ પોલીસ સ્ટેશન ગયો અને મી० પાવરને અરજ કરી તેથી તેણે પોલીસને મારા ઘરે મોકલ્યા. પોલીસનાં માણસો જોઇને હનિખભાઈ લધા અને તેની ટોળી વિખરાઇ ગઈ. પોલીસ આવ્યા અને ટોળી વિખરાઇ ગઇ ત્યારે હું મારી દુકાને જઈ શક્યો.

મને લાયક લાગે છે કે હબિબભાઈ લખા અને તેની ટોળી મારા ઉપર હુમલો કરે અને તે માટે હું આપ નામદાર પાસે અરજ કરું છું કે આ બાબતની અંદર હબિબભાઈ લખા અને તેની ટોળી જે ધાંધલ કરી મને હેરાન કરે છે તેને અટકાવવા આપ મહેરબાની કરી પગલાં ભરશો જે દયાના કામ માટે હું તમારો હંમેશાં માટે આભારી થઈશ.

લી૦ તમારો તાબેદાર સેવક,
(સહી) રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીન્નેરીયાલા.

રહેવાનું ઠેકાણું:—

ખડક દોસ્ત મામદ ખીલ્ડીંગ પહેલે માળે.

દુકાનનું ઠેકાણું:—

ત્રાંબા કાંટા, પાયધોની, મુંબઇ.

(આગળ જીજ્ઞાની ચાલુ)

મારી વિનંતિથી સદર ગુજરાતીમાં લખેલ પાટિયાં તહોમતદારે મારી સમક્ષ આપ્યાં. આ એપ્રીલની ૧૬મીએ થયું. જે પાટિયાં નિશાનિ ખી/.

તુટી ગએલ પાટિઉં કે જે લોકોને દેખાડવા મુસ્કેલ હતું તે ખી./૧.

મારી તપાસના પરિણામ રૂપે મેં આ કાર્ટને અરજ કરેલી છે અને મારી પ્રાર્થના છે કે ક્રીમીનલ પ્રેસીજર કોડ સેક્શન ૧૦૭ ને આધારે તેને શાંતિ સાચવવા બાંધી લેવો જોઈએ કારણકે તેની વર્તણૂક શાંતિનો ભંગ કરશે એવું મારું માનવું છે.

ઉલટ તપાસ.

ફક્ત જે બાબત મેં તપાસ કરેલ છે તેજ તેનાં કૃત્યો ઉપરથી હું લવિષ્યનું અનુમાન કરું છું. હજી સુધી શાંતિનો કાંઈ ભંગ થયો નથી. કોઈ પણ વખતે શાંતિનો ભંગ થાય ખરો. તહોમતદાર ઉપર કાંઈ પણ ઉશ્કેરણીવાળી લાગણી નથી પોતાના ભાઈ સિવાય કોઈ માણસો તહોમતદાર જોડે રહેતા હોય તો તેની મને ખબર નથી. જેમની લાગણીઓ દુખાણી છે તે લોકો શાંતિનો ભંગ કરે એવો સંભવ છે. તહોમતદારે મુંબઈમાં તેમજ બહારગામ પોસ્ટ કાઠો લખેલાં છે. તહોમતદારે કૌંસિલના મેમ્બરોને તથા જમાતના માણસોને પણ પત્રો મોકલ્યા છે. આ ફરિઆદ પછી તહોમતદારે કાંઈ કાગળો લખ્યાનું મારી જાણમાં નથી. તહોમતદાર કોઈનું ખુન કરવાનો છે એવી કાંઈ ફરિઆદ નથી તહોમતદાર જેરથી શાંતિનો ભંગ કરે એમ તો મને લય રહેતો નથી. પણ તેનાં લખાણ અને પાટિયાનો ફેલાવો વગેરેથી એમ થાય ખરું. બી/૧ પાટિઉં આજવેં પહેલીવાર મુકવામાં આવ્યું હતું. ફરીથી પાટિઉં મુકવા ધમકી તોહમતદારે આપી નથી.

‘રહેમત અલા’ પત્ર ક્યારે શરૂ થયું તે મને ખબર નથી. તે કેટલાંક વર્ષ ચાલ્યું. સદર પત્રમાં કૌંસિલનાં કૃત્યો પર ટીકા થતી તેનાં નામ બી/૧માં છે તે પ્રમાણે હતાં કે નહિ તે હું કહી શકતો નથી.

હાજીભાઈ મુખી લાડકની જીખાની.

હું જમીનદાર છું. મુંબઈની ઈસ્માઈલી કૅસિલના સેક્રેટરીઓમનિ હું એક છું. તહોમતદારને હું ઓળખું છું. તે અમારી જમાતમાં હતો. ખોજખો સંબંધી દુબકલંક લખાણો લખવાને પરિણામે તેને લગભગ ચાર વર્ષપર ન્યાત ખદાર કરવામાં આવ્યો હતો. આગાખાન સાહેબની નીમેલી કૅસિલને પોતાના મેમ્બરને ન્યાતખદાર કરવાને સત્તા છે. 'રહેમતઅલા'માં તહોમતદાર દુબકલંક ખીનાઓ લખતો. આ પત્ર સુમારે એક વર્ષપર નીકળતું બંધ થયું. આ પછી તહોમતદારે કૅસિલને સરનામે ઘણાક કાગળો લખ્યા. ઈમામી ઈસ્માઈલી કૅસિલને લખેલ એક પોસ્ટ કાર્ડ તારિખ ૮મી જાન્યુઆરી ૧૯૧૭ નું રજુ કરું છું. નિશાની સી/.

સી/. નો ઉતારો.

મુંબઈ, તા. ૮-૧-૧૯૧૭.

ઈસ્માઈલી કામને આપખુદીથી લુટનાર લુટારાના સર-હાર વારસ હખિયભાઈ અને પગારદાર માણસ રોકીને કામને આપખુદીથી લુટનાર કુલ કામડીઓ ગુલામહુસેન વારસ કાસમભાઈ તમેને ગઈ તા. ૩૦-૧૨-૧૬ ને દિને રજીસ્ટર કાગળ લખ્યો હતા પરંતુ તમે એક ભાઈએ લીધા નહિ. અને મને પાછા મળ્યા તેમાં ખીજ ઈસ્માઈલી અમલદારોએ રજીસ્ટર કાગળ લીધા પરંતુ તમે એક ભાઈઓ જેમ દાખલા તરિકે કાઠીઆવાડમાં લુટારાઓ ગામ લુટીને ગીરમાં ભરાઈ રહે છે તેની માફક તમે ઘણી થઈને ધરમને નામે કામને

હુદો છે. તેની ફરિયાદી પણ આપણી કામમાં કોઈ સાંભળનાર છેજ નહિ. તેથી તમે કામને હુટવામાં ફાવી જાઓ છો. પરંતુ કામને આપણુદીથી હુટનાર જેલ ભાઈઓ માદ રાખજો કે મોડે વહેલે તમારા કામ નામદાર સરકારની અદાલતમાં લાવવામાં આવશે ત્યારે જેમ દાખલા તરિકે મુંબઈનાં સખી અને પરેજગાર મુખી મેંદજભાઈ મુલજી નામદાર સરકારની અદાલતમાં ખોટી જીભાની આપનાર તરિકે જાહેર થયો તેની માફક તમારાં આપ ખુદીનાં કામ અદાલતમાં આવશે ત્યારે તમે પણ દુનિયામાં જાહેર થશો. આની નકલ દરેક ગામના અમલદારોને મોકલી છે.

લખિતંગ

(સહી) રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીજરીવાળા.

(આગળ જુખાની ચાલુ)

તા. ૮મી જાન્યુઆરી ૧૯૧૭નું જુમાલાઈ શેરી-
ફને લખેલું પોસ્ટ કાર્ડ પણ હું રજુ કરું છું. નિશાની ડી/.
(ડી/. ની મતલબ સી/. પ્રમાણે છે.)

ડી/. નિશાનીનું કાર્ડ જુમાલાઈ શેરીફે મને સાંપ્યું. તે મારી કૉંસિલનો મેમ્બર છે.

તહેમતદારે કૉંસિલને લખેલ કાગળ હું રજુ કરું છું. તેપર તારિખ ૩૦મી ડિસેમ્બર ૧૯૧૬ની છે. નિશાની ધ/-
ધ/- નો ઉત્તરો.

મુંબઈ, તા. ૩૦-૧૨-૧૬.

મુંબઈની દરખાનાની કૉંસિલ અને મુખી કામડીઆ કાઠિઆવાડનાં વારસ હાજિમભાઈ કાસમ અને કુલ કામડીયા

યુવામહુસેનભાઈ વારસ કાસમ પોલેરાના વારસ રહેમતુલા અલીભાઈ અને કરાંચીનાં વારસ બસરીયાભાઈ ફદુ અને ઈસ્માઈલી કૉસિલને અરજ કરે છું જે:—

ગરિબ ખોજખોજને ઈસ્માઈલી અમલદારો આપખુદીથી હેરાન કરીને પૈસા કઢાવવાનો રચેલો છટકો અને તેને તોડી પાડવાનો રહેમતઅલ્લાનો છટકો.

આ નમ્રમની યુદ્ધ છપાવીને બહાર પાડનાર છું. તેમાં નીચેની લખાવટ છપાશે.

- (૧) ગરિબો માથે આપખુદી ચલાવીને તેને હેરાન અને પાયમાલ કરો છે તેની જે અરજીઓ ઈસ્માઈલી અમલદારોને કીધી છે તે.
- (૨) ખોજખોજના મૈયતને અટકાવીને પૈસા કઢાવો છો તે વિષે.
- (૩) ખોજખોજના નીકાલ અટકાવીને આપખુદીથી પૈસા કઢાવો છો તે વિષે.
- (૪) ખોજખોજને મીશનરી નામે પગારદાર રોકીને તેઓ આપણી કામમાં બાઈઓ ભાઈઓની વચમાં અનિતિનું વાગ્ગેજ કરે છે અને પોતાની આપખુદી ચલાવીને ગમે તેમ ખોલે છે તે ઉપરાંત બાઈઓની ખાનગી મીજલસ ભરીને મીશનરીઓ

વાચ્યેજ કરે છે તેમાં ભાઈમાણસોને આવવા દેતા નથી. જ્યારે જાહેર ભાઈઓ અને બાઈ-ઓમાં મીશનરી અનિતિનું વાચ્યેજ કરે છે તો પછી બાઈઓમાં કેવું અનિતિભર્યું વાચ્યેજ કરતા હશે તે સમજવું થાયું સહેલું છે. અનિતિભર્યા વાચ્યેજને અટકાવવાને બદલે ખાનગી બાઈઓની મીજલસ ભરવાને અમલદારો ઉત્તેજન આપે છે તેનાં ભાષણ પછી બુકમાં છપાશે.

(૫) કાઠિયાવાડ, કરાંચી અને બીજા ગામમાં ઈસ્માઈલીને નામે જે કાયદાની બુક બહાર પડી છે તે આપણા હાજર ઈમામે મંજુર કીધેલી હોય તો તેનો લેખીતવાર ખુલાસો આપવા મહેરબાની કરશો. કારણ કે તે કાયદાની બુક ઉપર હું ટીકા કરવા માગું છું. તેથી હું ફરીથી ઈસ્માઈલી અમલદારોને યાદ આપું છું કે જે આપણા હાજર ઈમામે ઈસ્માઈલી કાયદાની બુક મંજુર કીધેલી હોય તો લેખીત ખુલાસો આપવા મહેરબાની કરશો. અમર આ અરજી કરવા છતાં લેખીત ખુલાસો આપવા મહેરબાની નહિ કરશો તો હું જે ઈસ્માઈલી કાયદાની બુક ઉપર ટીકા કરીશ તેના/જોખમદાર તમે. ઈસ્માઈલી અમલદારોજ છે.

(૬) તમે આપજીવી ચલાવીને ખોજા એક ગામથી બીજા ગામ ધંધા વાસ્તે જાય તેના માથે ઈસ્મા-

ધક્કીનો પાસ લખિવાની ફરજ પાડીને પૈસા કઢાવે
છે. અને જે પૈસા નથી આપતા તેને તમે
આપખુદીથી નાતબહાર કરો છો.

(૭) ઈસ્માઇલી ખોળા ઈમાસરી ખોળા સાથે વાતચીત
કરે ખાવે પીવે તેની પાસેથી પણ પૈસા કઢાવે
છે. અને જે પૈસા નથી આપતા તેને તમે આપ-
ખુદીથી નાતબહાર કરો છો.

ખીલુ ઉપરની સાતે કલમોમાં આપણા હાજર ઈમા-
મનો જે હુકમ હોય તેનો પણ લેખીત ખુલાસો ઉપરની
તારીખથી દિવસ પતી અંદર આપવા મહેરબાની કરશો.

અગર જે આપણા હાજર ઈમામનો હુકમ હોય અને
મને લેખી નહિ આપશે. અને હું તેના ઉપર ટીકા કરીશ
તેનાં પણ જોખમદાર તમેજ છો. તેથી હું ફરીથી તમે
માલીફને આજીજીથી અરજ કરું છું કે ઉપરની સાત કલ-
મોમાં કોઈપણ કલમનો આપણા હાજર ઈમામનો હુકમ
હોય તો લેખીત આપવા મહેરબાની કરશો. અગર જે તેમ
નહિ કરશે તો હું જે ટીકા કરીશ તેનાં જોખમદાર તમે
માવીતરજ છો.

આની નકલ મુખમની ડૅસિલ વારસ હખિયલાઈ ઘોલે-
રાના વારસ રહેમતુલા અલીબાઈ અને કરાંચીનાં વારસ
ખસરીઆબાઈ ફદુ અને કરાંચીની ઈસ્માઇલી ડૅસિલને
રજીસ્ટર કીધી છે અને ખીળ વારસોને ઠવરમાં મોકલી છે.

લી. રહેમતુલા ઈસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળાનાં યા અલી-
મદદ વાંચજો.

(આગળ જુઓ આજીવન)

જુદી જુદી તારીખનાં બીજાં પોસ્ટ કાર્ડ અને કાગળો અમને મળ્યાં છે. આ લખાણને પરિણામે ચારી લાગણીઓ દુખાઈ છે. પોતાના ન્યાતબદાર થયાના વાર્ષિક દિવસની ખુશાલી દર વર્ષે તહોમતદાર જાહેર કરે છે. તેને ૧૯૧૩ ના એપ્રિલની ૨૪ મીએ ન્યાતબદાર મુકવામાં આવ્યો. હિંદુ મહિનો ચૈત્ર છે અને મુસલમાન તારીખ ૨૧ મી સંવત ૧૯૬૮ જે આ વરસે તહોમતદારે વાર્ષિક ખુશાલી ક્યારે જાહેર કરી તે મને ખબર નથી. મને અમુક ખાતમી મળી છે. જમાતના કેટલાક માણસોએ મને ફરિયાદ કરી અને તે બાબતમાં દિલચાલ કરવા મને જણાવ્યું. તહોમતદાર ક્યારેનાએ ન્યાતબદાર થઈ ચુક્યો છે તેથી કૌંસિલથી કાંઈ મહત્વનું થઈ શકશે નહિ એમ મેં તેમને કહ્યું. આવી જાતની ફરિયાદ કરનાર એક મુખતારનાનજી જ્યારે મેં કહ્યું કે કૌંસિલ કાંઈ કરી શકશે નહિ ત્યારે ઉશ્કેરાઈ ગયો. પછી પોલિસ હીલચાલ કરવાને હું પંજે લાઇએને ભેગા કરીશ એવું મુખતાર નાનજીએ કહ્યું.

તેના હાથવાથી અને તે બાબતે કૌંસિલ કાંઈજ કરી શકે નહિ તેથી જમાતમાં તેના વિરુદ્ધ ઘણી ઉશ્કેરાયલી લાગણીઓ છે.

મી૦ બેપ્પીસ્ટા તરફથી ઉલટ તપાસ.

ધરમાઇલી કૌંસિલે એક નિયમની ચોપડી બહાર પાડી છે. કૌંસિલના હક્કો અને ફરજો તેમાં આપેલ છે. આ મને ખતાવેલી ચોપડી તે જાતની છે. નિશાની નં ૦ ૧.

(નં. ૧ તે ઈસ્માઈલી કાયદાની બુક છે.) નિયમો પ્રમાણે જે કાઈ મેમ્બરને કાઈપણ કહેવાનું હોય તે કૉસિલના ધ્યાનપર લાવી શકે. હું તે કૉસિલનો સેક્રેટરી અને ટ્રેઝરર છું. જ્યારે મને કાગળો મળ્યા ત્યારે હું ગુસ્સે થયો. પણ હું જાણું છું કે કાયદાનો ભંગ કરીને હું તેનું માથું ફાડી શકતો નથી. મને તેમ કરવા ઈચ્છા થઈ આવી. મારી લાગણી એટલે સુધી ઉસ્કેરાઈ ગઈ એવો કયો પ્રથમ કાગળ હતો તે મને હાલ યાદ નથી. લગભગ ચાર વર્ષ ઉપર તહોમતદારને ન્યાતજહાર મુકવામાં આવ્યો અને તે મીશનરી ઉપદેશની ટીકા કરતો અને તેથીજ મારી લાગણીઓ તેના વિરુદ્ધ ઉસ્કેરાઈ ગઈ, કૉસિલના બીજા મેમ્બરો તેજ પ્રમાણે ઉસ્કેરાયા કે નહિ તે હું જાણતો નથી. મુખ્યત્વે નાનજીને મારી માફક લાગ્યું હતું તે મને ખબર છે. હું બીજા કોઈને જોળાવતો નથી. (સાંજના ૩-૩૦) તા. ૧૬-૫-૧૯૧૭.

(સહી) ઍફ. એ.

હાજીમુખીલાડકની વધુ તપાસ.

મીશનરી ઉપદેશ સંબંધી કાગળ મારી પાસે છે કે નહિ તે મને યાદ નથી. તે કાગળ કૉસિલને લખાયેલો હતો. કૉસિલને લખાયેલા કાગળ કાંતો ફાઈલમાં મુકાય છે અથવા તે ફાડી નાંખાય છે. તે કાગળ મીશનરી ઉપદેશ સંબંધી ફરીઆદનો હતો. જેનો સંબંધ છે તે ઉપદેશક જમાલબાદ મેધજી હતો. ફાઈલમાના બધા કાગળો મેં તપાસ્યા નથી. જમાલબાદ મેધજી જમાતખાતામાં ઉપદેશ કરતો. જમાતખાતામાં ઉપદેશ કરવાની રજા જમાલબાદ મેધજીને કૉસિલે

આપી હોય તો તે મને વાદ નથી. જમાલભાઈનો ઉપદેશ અનીતિમય હતો એવી ફરિયાદ તહોમતદારે કૌસિલને કરી હતી. કૌસિલ તરફથી જમાલભાઈને ઉપદેશ કરતો અટકાવવામાં આવ્યો. આગાખાને તેને અટકાવ્યો કે કેમ તેની મને ખબર નથી. જે કામળથી હું ખીજ્યો તે અનીતિમય ઉપદેશ સંબંધી હતો. ખીજ કાંઈ કામળે મને એટલો ખીજ્યો હોય એમ મને સાંભરતું નથી. મેઘજીભાઈ મુસજી નામના કૌસિલના એક મેમ્બરને છેલ્લામાં છેલ્લું લખાયતું પોસ્ટ કાર્ડ હું રજુ કરું છું તે ૧૯૧૭ના એપ્રિલની ૩ જી તારીખનો છે. નિશાની નં ૨/ તેમાં નિશાની એ/ ના લેખતું લખાયું ફરીને છે. નં ૨થી હું ચીડાયો ન હતો. નિશાની નં ૨/ ને પરિણામે કૌસિલનો ખીજે કાંઈ મેમ્બર ખીજ્યો હોય તો તે હું કહી શકતો નથી.

કૌસિલના કાર્ય ઉપર કાંઈપણ માણસ ગેરવાજખી ટીકા કરે તો તેથી મારી લાગણી દુખાય છે. જ્યારે તહોમતદાર પોતાના ન્યાયજહારના વાર્ષિક દિવસે ખુશાલી જાહેર કરે છે, ત્યારે પંજીભાઈઓની લાગણીઓ તેના વિરુદ્ધ ઉસ્કેરાય છે. મને જાતે તો તે બાબત કાંઈજ દરકાર નથી. કૌસિલના ખીજ કાંઈ મેમ્બરની લાગણી દુખાય છે કે નહિ તે હું કહી શકતો નથી. તહોમતદારની ખુશાલીથી પોતાની લાગણી દુખાઈ છે એવી ફરિયાદ જમાતના કાંઈ પણ આગેવાને મને કરી નથી પણ પંજીભાઈઓએ કરી છે. પંજીભાઈઓના આગેવાનોમાં અમારી કામના છે. પંજીભાઈઓના આગેવાનો કે જેમણે ફરિયાદ કરી છે તેઓ મુખ્યત્વાર

નાનજી, સફરચલીબાઈ કરીમ, રહીમભાઈ, નુરમહમદ, રહી-
મભાઈ મોલુબાઈ અને રહેમતુલાબાઈ લાલજી છે. પંજીભા-
ઈઓએ કૌસિલને કરેલી ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૪ ની
અરજમાં તેમનાં નામ જોવામાં આવે છે આ ગતની
બીજી ફરિઆદો પણ અમને મળી છે અમને ૧૯૧૫ માં
એક મળી હતી પણ ૧૯૧૬ અને ૧૯૧૭ માં મળી નહતી
૧૯૧૭માં મુખ્યત્વે નાનજીએ નિશાની બી/૧ (પાટિઆ)
સંબંધી મને મોકલેલી ફરિઆદ કરેલી. તારિખ ૧૧ મી
ડીસેમ્બર ૧૯૧૪ની અરજની નિશાની નં ૦ ૩.

નં ૦ ૩/- નો ઉતારો.

મુખ્ય, ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૪.

શીયા ઈમામી ઈસ્માઈલી કૌસિલ જોય,

મુખ્ય.

માનવંતા સાહેબો,

અમે પંજીભાઈઓ ત્રીયેની અરજ ગુજારવા રજા
લઈએ છીએ અને આશા છે કે તમે ધ્યાન આપશો. એટલે
કે અમે આશા રાખીએ છીએ કે તે પર આપ માયાળુ
ધ્યાન આપશો.

જો કે ગયાં એ વર્ષથી 'રહેમતઅલા' પત્રના અધિપતિ
રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળાને જમાતબદાર કર્યો છે
છતાં પણ હજુએ તે મુખ્ય અને દેશાવરના કૌસિલના મેમ્બરો
અને અમલદારો ઉપર તેના પત્રમાં અયોગ્ય અને સખત
ટીકાઓ કર્યા કરે છે. તેથી બધા પંજીભાઈઓની લાગણી

દુખાય છે. તેમ છતાંએ તમે પગલાં ભરશો એવી આશાએ
અમે શાન્ત રહ્યા પણ એતો એક મોટા શોકની વાત છે
કે આ બાબતમાં તમે કંઈ પણ પગલાં લીધાં નથી. તમારી
આ હીલ અને નમ્રતાનો લાભ લઇને સદર રહેમતુલા ઇસ્મા-
ઇલ આપણા દીન (ધર્મ) ઉપર હુમલો કરવા લાગ્યો છે
એટલે કે તે ગેરવાજબી અને ન જાજતી તેને ગમે તેવી
ટીકાઓ ઉપદેશકો વિરૂદ્ધ કરે છે જે વિષે તે પત્રના
૬-૧૧-૧૪, ૧૬-૧૧-૧૪ અને ૩-૧૨-૧૪ ના અંકો
વાંચવાથી તમને ખાતરી થશે. આ નજાજતા અને આધાર
વિનાના લખાણથી બધા ભાઇઓની લાગણીઓ દુખાઇ છે.
જેને કૌંસિલે ન્યાતબદ્ધાર કર્યો છે અને જેને આપણા દીન
સાથે કંઈ સંબંધ નથી તેવા માણસને એવી ગેરવાજબી
અને ન જાજતી ટીકા કરવાને શો હક્ક છે? તમે તેના
ઉપર કંઈ વાજબી પગલાં નથી ભરતા તે એક મોટા અચંખા
અને શોકની વાત છે.

તેથી અમે જણાવવા માગીએ છીએ કે આ અરજી
પર તમે ધ્યાન આપો અને પત્રને સમુળું બંધ કરવા પગલાં
ભરો કે જેથી આપણા બધા ભાઇઓને શાંતિ મળે. હાલ
એજ અરજ.

તમારા આશાંકિત સેવકો.

(સહીઓ) જુમાભાઈદાસમ, રહીમભાઈ નુરમહમદ,
વલી મહમદલાડક, રહીમતુલા લાલજી, સદરઅલીભાઈ કરીમ,
રહીમતુલા મુખીલાડક, રહીમભાઈ મોલુભાઈ, ઇસ્માઈલભાઈ
વીરજી અને બીજા ૩૪.

(આગળ જુઓની ચાલુ).

૧૯૧૫ ની ફરિયાદ પણ નં ૩/- ની માફક તહો-
મતદારના પત્ર સંબંધનીજ હતી. ઇસ્માઈલી અમલદારો
અને કારભારીઓ તે જમાતનું કામ કરનારા માણસો છે. આ
જ્યાં માણસો કૌસિલના મેમ્બરો હોય છે. આ માણસો કોમના
આગેવાનો હોય છે હું કાંઈપણ આવક વેરો ભરતો નથી.
મુખ્યમાં કે બહાર મારે કાંઈ જમીન જાગીર નથી મુખ્ય-
માં ખેતવાડી મધ્યે મારા કુટુંબની મિલકતમાં મારો હિસ્સો
છે તે ઘરમાં અમે ચાર ભાગીદાર છીએ. અમે તેમાં રહીએ
છીએ. મુનિસિપાલીટીએ તેને વાર્ષિક રૂ. ૧૩૦૦) માં અટ-
કવું. મુમારે એક વર્ષથી હું કાંઈ ધંધો કરતો નથી.
આશરે આઠ વર્ષપર મુખ્યથાર નાનજી નળીઆનો વેપારી
હતો. હાલ તે શું કરે છે તેની મને ખબર નથી.

કવિતા સિવાય એ/ બતાવવામાં આવ્યું—આ
લખાણ મને વાંધા લયું લાગે છે. તે મારી લાગણીઓ
દુભવે છે 'લુટારા "લુટનાર ઇસ્માઈલી અમલદાર" દાણવો'
અને 'સેતાની ખુદાનો' શબ્દોથી શરૂ થતા વાક્ય પ્રત્યે હું
વાંધો દર્શાવું છું. આ લખાણમાં જણાવેલ વારસ હખિય-
ભાઈ તે કાઠિઆવાડમાં એક અમલદાર છે. પહેલાં તેને ન્યાત-
બહાર કરવાની સત્તા હતી. આ સત્તા તેની પાસેથી લઈ
લેવામાં આવી છે. તહોમતદારના 'રહેમતઅલા' પત્રમાંના
ફકરાઓને પરિણામે આ થયું. ડાહ્યાભાઈ વેલજી તે પુનાનો
વારસ છે. તે પુનામાં મીજસો ભરતો. તેમ કરવાની તેની
સત્તા પાછી ખેંચાઈ છે કે નહિ તેની મને ખબર નથી.

જાફરભાઈ પ્રધાન તે એક કામડીઓ (હીસાબ તપાસનાર) હતો. જે માણસ પૈસા એકઠા કરે છે અને રાખે છે તે મુખી છે. જાફરભાઈ પ્રધાને પોતાના હોદ્દાનું સજીનામું આપ્યું. તેને કાઢી મુકવામાં આવ્યો ન હતો. તેના વિરુદ્ધ કૉંસિલને એક પક્ષ દરિઆદ થઈ ન હતી. પક્ષ જેઓ તેની પાસે પૈસા માગતા હતા તેમણે આગાખાન સાહેબને અરજી કરી હતી. તે લોકોને બદલે પોતાના 'કામડીઓ' હોદ્દાને આધારે તેને તે મળ્યા હતા. જાફર પ્રધાને પૈસા પાછા આપ્યા અને રાજીનામું આપ્યું. એ/ માં કહેલ અનિતિના ઉપદેશક તે જમલભાઈ મેઘજી છે.

નિશાની સી/- બતાવાયું 'જેઓ જુલમથી ઇસ્માઈલી કામને લુટી લે છે એવા લુટારાઓનો સરદાર' અને 'કુલ કામડીઓ ગુલામ હુસેન વારસ કાસીમભાઈ કે જે હાથ નીચેનાં માણસો રાખી કામને લુટે છે' 'પણ તમે જે અમલદારોતો કાઢિયાવાડના બહારવટીઓ કે જેઓ એકાદ ગામમાં તોફાન કરીને પછી ગીરના ડુંગરાઓમાં ભરાઈ જાય છે તેમની માફક સરદાર થઈને ધરમને બહાને કામને લુટે છે' 'કામને લુટવામાં તમે ફતેહ પામે છે' એ શબ્દો સામે હું વાંધો જાહેર કરું છું.

વારસ હખિમભાઈ અને કુલ કામડીઓ ગુલામ હુસેન કાસીમભાઈ કાઢિયાવાડના રહીશો છે.

નિશાની સી/- કૉંસિલને લખેલ છે અને તેની તકત દેશના જુદા જુદા ભાગમાં દરેક અમલદારને મોકલવામાં આવેલ છે.

કારણ કે આ લોકો પણ અમારી માફક આગાખાન સાહેબ તરફથી નિમાએલા છે તેથી અમારી લાગણી દુખાઇ છે. આ લોકો મુંબઈની કૌંસિલ જોડે સંબંધ રાખે છે. અમારી કૌંસિલની તેમના પર કાંઈજ સત્તા નથી તેઓ આગાખાન સાહેબનેજ તાખે છે. તેમના કામમાં વચ્ચે આવવાનો અમને કાંઈજ હક્ક નથી. સી/- ની સત્વતા બાબત અમે કાંઈપણ તપાસ કરીધી નથી, જેની ન્યાતબદ્ધ કરવાની સત્તા ખુંયાઇ લેવાઇ તેજ માણસ વારસ હાજિબભાઈ છે.

કોર્ટને જવાબ. કાંઈપણ રાજસ કૌંસિલનો મેમ્બર ન હોય તો હું તેને કામનો અગ્રેસર ગણતો નથી. જેમના નામ મેં પંજીલાખઓના આગેવાનો તરિકે આપ્યાં તે પણ તેજ વર્ગના આગેવાનો છે. આખી જમાતના નથી. તા. ૨૩-૫-૧૯૧૭.

(સહી) ફ્રેન્ક ઑલીવેરા.

મી. તારાપેર તરફથી હાજી મુખી લાડની વધુ ઉલટ તપાસ: ઈ/- બતાવાયું. આ નિશાનીમાં હું ચોપડીના નામ સામે વાંધો લઉં છું. “આપ-ખુદી સત્તાથી ગરિબ ખોળખોને હેરાન કરીને પૈસા કઢાવવા ઈસ્માઈલી અમલદારોએ મુકેલો છટકો તેને તોડી પાડવાનો ‘રહેમત-અલા’ તો ફટકો.”

ખોળખ પેરેઆફમાં “ખોળખોનાં મુડદાંને રોકીને તેમની પૈસા કઢાવવાની.....”

“ખોળખોને પગારદાર મીશનરી તરિકે રાખવામાં આવ્યા છે વગેરે” આખા ચોથા પેરા સામે હું વાંધો લઉં છું.

આ પુસ્તક મારા હાથમાં આવ્યું નથી. તે પ્રગટ થયું છે કે નહિ તે હું જાણતો નથી.

નિશાની એ/- માં હું ઉપર જણાવેલ પેરા સામે વાંધો ન લેતાં આખા લખાણ સામે વાંધો ઉઠાવું છું.

જીલમથી પૈસા કઢાવનાર માણસ એવો અર્થ હું 'હુટનાર' શબ્દનો સમજું છું. કૌંસિલના મેમ્બર તરિકે હખિયભાઈ વારસ સંબંધી આ લખાણું છે. 'દાણુવ' શબ્દનો સંબંધ કૌંસિલના મેમ્બરોનાં કામ સાથે છે. તહોમતદાર કહે છે કે કૌંસિલના મેમ્બરો રાક્ષસો પેઠે વર્તે છે. મુખર્જીના અમલદારોનો સંબંધ નિશાની નં ૧/- માં છે. આમાંના કેટલાક તો મરી ગયા છે. હાલ ૧૭ અમલદારો જીવતા છે. નં ૧/- માં ચાર મરી ગયા છે. નં ૩, ૧૨, ૧૩ અને ૧૪.

નવા અમલદારો ૧ હાજીમહમદ રહીમ જીમલા બેદીન, ૨ ઈસ્માઇલ ઈબ્રાહીમ ઉકા, ૩ બદરભાઈ શેરમહમદ, ૪ મનજી ગુલામહુસેન ૫ મહમદઅલી નજરઅલી ચાહવાળા ૬ મુખી મેવજી મુરજી છે.

મારી કૌંસિલના હુકમની સત્તાની સરહદ નં ૧/- માંના બીજા નિયમ પ્રમાણે બંધાયેલી છે. અમારી સરહદમાં જે ગુન્હો કરે તેનો અમે દંડ કરીએ છીએ. અમે કાંઈ કર નાખતા નથી. જેઓ એવા જણાય તેમને અમે ન્યાત બહાર કરીએ છીએ. જે કે અમને સત્તા છે છતાં પણ અમે દંડન અટકાવતા નથી. માત્ર ન્યાતબહાર મુકાયેલનિજ

દરગાહમાં દફન કરવા દેતા નથી. આ નિયમ લાંબા વખતથી ચાલ્યો આવ્યો છે અને અમે તેનો અમલ કરીએ છીએ.

જે લોકો પોતાનો દરેલો દંડ બરતાં પાછા પડે છે તેમનું કૈયત અમે અટકાવીએ છીએ એવી વાત સત્ય નથી. અમને તેમ કરવા કાંઈ સત્તા નથી.

અમારી સરહદ બહારથી મુંબઈમાં આવનાર ખોળાઓ પાસે અમે પાસ માગીએ છીએ તે વાત સત્ય નથી. અમુક પક્ષ ઇસ્માઈલી ખોળા છે કે કેમ તેની ખાતરી માટે અમે પાસ માગીએ છીએ અને તે લમ પ્રસંગે બને છે. પાસનો અર્થ આવનાર માણસ જ્યાંથી આવે ત્યાંના અમલદાર અથવા કૌંસિલનો કાગળ એવો હું કહું છું.

મુંબઈમાં પાસ મુખી કામડીઆ તરફથી અપાય છે. કૌંસિલના બીજા મેમ્બરોને તે સંબંધે કાંઈજ કરવાનું હોતું નથી.

એવા પાસ સિવાય મુંબઈમાં આવનાર કાંઈ ખોળે બીજા ખોળાઓ જોડે વ્યાપારિક સંબંધ રાખી શકે છે.

જો કોઈ ઇસ્માઈલી કામનો માણસ બારભાય અથવા ઇસ્નાશરી યા સાથે લમ કરે તો કૌંસિલ તેનો દંડ કરી શકે. એવા માણસને ન્યાતબહાર કરવાની સત્તા પણ કૌંસિલને છે.

હાલમાં બારભાય અથવા ઇસ્નાશરીયા સાથે પરણેલા માણસો અમને મળી આવે છે. દફતર તપાસ્યા સિવાય તો તેવા કાંઈને ન્યાતબહાર કર્યો છે કે નહિ તે હું કહી શકતો નથી.

બહારની જમાતના માણસ સાથે જમવા બાબત કોઈ પણ મેમ્બર વિરૂદ્ધ કૌંસિલ વાંધો ઉઠાવે છે તે સત્ય નથી.

શક્રમેદરની મૈયતમાં લાગ લેતાં બમારી કૌંસિલ કોઈ શખ્સને બટકાવતી નથી. અનંત કાળથી ચાલતા આવેલ રિવાજો તુટે નહિ તે બાબત જોવાની તથા ઈનસાફ કરવાની સત્તા કૌંસિલને આગાખાન સાહેબે આપેલ છે.

કૌંસિલની સત્તાઓ નિયમોમાં જણાવેલી નથી (નિશાની નં. ૧/ નિયમ ૨ સત્તાનો સંબંધ છે. આગાખાન સાહેબ તરફથી કોઇ લેખી પુરાવો નથી.

ફકત તેના લખાણપરથીજ તહોમતદાર પ્રત્યે ખરાબ ત્રાગણીઓ થઈ છે. તે જમાતની બહાર છે તે કારણથી કૌંસિલ પ્રત્યે ફરિયાદ કરવાને તહોમતદારને કાંઈજ સત્તા નથી. પોતે ન્યાતબહાર થયો તે પહેલાં પણ તેણે ફરિયાદ કરી હતી.

શિયા ઇમામી ઈસ્માઈલી કૌંસિલને તા. ૭ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૨ નો તહોમતદારનો પત્ર હતું રજુ કરેલું. તે વખતે તહોમતદાર જમાતમાં હતો. નિશાની નં. ૪/.

નં. ૪/ નો ઉતારો.

મુજબ, તા. ૭-૮-૧૯૧૨.

શિયા ઇમામી ઈસ્માઈલી કૌંસિલ જોગ:—

જત હું તમજતાઈથી અરજ કરેલું જે ગરિબ ઇસ્માઈલીને દુઃખ ઉપર ડામ અને આફતમાં ઉમેરેલ

કરનાર અમલદાર એમીલ તારિખ ૨૦મી ૧૯૧૨ના આશરે એક ગરિબ ઇસ્માઈલીના ઘરમાં પાંચથી છ માણસનું પોપણ કરવાવાળો રૂ. ૨૦) થી રૂ. ૨૫) પગાર લાવતો હતો ને પોતાના કુટુંબનું ગુજરાન કરતો હતો. ખુદાની મરજી એવી થઈ જે પોપણ કરવાવાળો માણસને કોઈ જાતનો દરદ લાગુ પડ્યો અને એનો આખરી વખત આવ્યો ત્યારે ઘરનાં માણસે વિચાર કીધો કે આનો આખરી વખત છે હવે આપણે એની ધરમ ક્રિયા કરીએ. તે પછી એક માણસ શેઠ પુન્નભાઈ જશરાજને જાંટો નાખવા વાસ્તે બોલાવા ગીયો. તો શેઠ પુન્નભાઈ જશરાજે કહ્યું જે યાવરભાઈને બોલાવી જાઓ. ત્યારે તે માણસે યાવરભાઈને જઈને કહ્યું કે ચાલો ત્યારે યાવરભાઈએ કહ્યું કે તમે જાઓ હું આવું છું. તે પછી યાવરભાઈ આવ્યા. જે માણસ આખરીવેળામાં હતો તેના કુટુંબે કહ્યું કે એને જાંટો નાખો ત્યારે યાવરભાઈએ કહ્યું કે કેટલાનો જાંટો નાખું? તો તેઓનાં કુટુંબમાંથી બોલ્યા કે સવા દસ રૂપિયાનો તે પછી યાવરભાઈએ કહ્યું કે રૂપિયા રોકડાં આપો તો જાંટો નાખું ત્યારે તેઓના કુટુંબમાંથી બોલ્યા કે હાલ રૂપિયા અમારી પાસે નથી. તે પછી યાવરભાઈએ કહ્યું કે અમને અમલદારનો હુકમ છે કે રૂપિયા લઈને જાંટો નાખજો. તે પછી તેઓના કુટુંબમાંથી બોલ્યા કે અમે બીજા માણસને જામિન આપીએ છીએ તો યાવરભાઈએ કહ્યું કે અમે જામિન લેતા નથી, જે શખ્સને જામિન પડવા કહ્યું તે શખ્સે કહ્યું કે રૂપિયા અમે તમને આપીશું તો યાવરભાઈએ કહ્યું કે નહિ અમને રોકડાં આપો. ત્યારે જામિન

પડવાવાળો માણસ પોતાના ધરે ગયો અને ધેરથી રૂપિયા લાગ્યો અને તેઓના કુટુંબના હાથમાં રૂપિયા આપ્યા. તેઓના કુટુંબે રૂપિયા ચાવરભાઈને આપ્યા તે પછી ચાવરભાઈએ છાંટો નાખ્યો. હવે હું કૌસિલના મેમ્બરોનું ધીઆન ખેંચું છું જે પાંચથી છ માણસનું પોપણ કરવા-વાળાનો આખરી વખત આવી લાગ્યો. અને તે વખતે એનાં કુટુંબનાં દિલ કેવાં હશે? અને એના માથે આકૃત કેવી હશે? તેનો વિચાર કરવાનો હું તમારી મુનસૂરી ઉપર રાખું છું. હવે આવે વખતે અમલદારની ફરજ છે કે આવી આકૃતમાં આવેલા માણસને કંઈ પણ જાતની મદદ કરવી જોઈએ કે એની આકૃતમાં ઘટાડો થાય!

(આગળ જુઓની ચાલુ).

દફતરે જોયા સિવાય તેનો જવાબ અપાયો હતો કે નહિ તે હું કહી શકતો નથી. ચાવરભાઈની વર્તણૂક સંબંધી તપાસ થઈ હોવીજ જોઈએ. પણ દફતરમાં તપાસ્યા સિવાય હું ચોક્કસ કહી શકું નહિ. દરાવ પણ રેકૉર્ડપર હોવાજ જોઈએ.

૧૬મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૨ના રોજ તહોમતદારે કૌસિલને નામે બે કાગળો લખ્યા. હું તે રજુ કરું છું. નિશાનિ નં° ૫/ અને નં° ૬/.

નંબર ૫/ નો ઉતારો.

તા° ૧૬-૯-૧૨.

મમામી ધરમાઈલી કૌસિલ જોય,

હું નમનતાઈથી અરજ કરું છું જે નીંદરમાંથી જાગીને કામદારની શુદ્ધ હાથમાં લઈને તપાસો.

કાયદાથી વીરુદ્ધ થતાં કામો અને કાયદાથી વિરુદ્ધ
અપાયલા ચુકાદા.

- (૧) કામડીઆ સાહેબને શું હોદ્દા સોંપેલો છે ? તે
કાયદાની (૩) કલમ વાંચો.
- (૨) કાયદા વિરુદ્ધ ઓટા ઉપર મુકાયલી કુડીઓ.
કાયદાની (૮) કલમ વાંચો.
- (૩) કુડીઓની શરિઆતનો કાયદા વિરુદ્ધ અપાએલો
ચુકાદો. કાયદાની (૩૫) કલમ વાંચો. તે જનાં
ચુકાદાને માન આપીને અમે કામડીઆ સાહેબને
પહેલી અરજી કીધી. તેનો જવાબ નહિ આપ્યો.
પાછી અમે બીજી અરજી કીધી. તેનો જવાબ પણ
નહિ આપ્યો. ફરીથી મેં કૌન્સિલને અરજી
કીધી. કૌન્સિલે કાયદા વિરુદ્ધ એકસ પાર્ટી ચુકાદો
આપ્યો. કાયદાની (૪) અને (૩૫) કલમ વાંચો.
- (૪) મારો કુડીનો કેસ પાછો નિકળવો જોઈએ.
કાયદાની (૨૭) કલમ પ્રમાણે. અગર નહિ કાઢ-
વાનો કારણ મને મળવો જોઈએ. નહિ કાઢવાનો
કારણ મને નહિ મલશે તો કુડીઓને લગતી
જે કૌન્સિલને અરજી કીધી છે અને કામડીઆ
સાહેબને જે અરજી કીધી છે અને હાલની જે
અરજીઓ કીધી છે તે સરવે જાહેર પેપરોમાં
અને હેન્ડબીલોમાં છપાવીને બહાર પાડીશ.

લી૦ (સહી) રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા.

ટે૦ ત્રાંબાકાટા-પાયધોની, મુંબઈ.

બીજું—કેસના આગળે દિવસે કૌંસિલનો માણસ મને ચેતાવવા નહિ આવ્યો તે આવતની અરજી આ કાગળ સાથે છે તેની નોંધ લેજો.

નં. ૬/ નો ઉતારો.

મુંબઈ, તા. ૧૬-૯-૧૯૧૨.

ઈમામી મસ્જીદની કૌંસિલ જોગ:—

ગઈ તા. ૧૫-૯-૧૯૧૨ને દીને મારો કેસ હતો, પણ કૌંસિલનો માણસ મને ચેતાવવા આવ્યો હતો નહીં. તા. ૧૪-૯-૧૨ની સાંજ પડતાં મેં કૌંસિલની ઑશીસમાં જઈને પુછ્યું કે સવારે મારો કેસ નિકળશે કે મુલતવી રહેશે તો કાસમભાઈ વીસરામે કહ્યું કે કેસ છે. તમને માણસ ચેતાવવા નથી આવ્યો? મેં તેને જવાબ આવ્યો કે નહીં. હવે આ મને ચેતાવવા નહીં આવ્યો તેનો કારણ મને મળવો જોઈએ, કારણકે મારી દુકાનનો કામકાજ વધુ હોત તો તે કેસનો દિવસ મને યાદ રહેતે નહિ અને હું કૌંસિલની ઑશીસમાં પુછવા પણ નહિ જતે અને મારો કેસ હવામાં ઉડી જતે અને તે કેસના વારતે મને ફરી મહેનતમાં ઉતરવું પડતે.

હવે હું નમનતામથી અરજ કરું છું કે તા. ૧૫-૯-૧૨ નો મારો કેસ પાછો મુલતવી રહે છે તે કેસની બીજાએ કેસની તારીખ મને લેખિત મળવી જોઈએ, કારણકે ગઈ તા. ૧૪-૯-૧૨નો બનાવ અન્યો તેવો બનાવ પાછો બનાવ પામે નહિ.

આખો મારી અરજીની નોંધ લેજો. બીજું, કાઈ પણ માણસ મને ચેતાવવા આવે તેને હું લખી આપીશ અને જો હું કેસના વખતે ગેરહાજર હોઉં તો મારી સહી માગજો. તે માણસ મારી સહી તમારી પાસે રજુ કરે ને હું ગેરહાજર હોઉં તો મારો કેસ કાઢી નાંખજો. નહિ તો મારો કેસ નિકળી શકે નહિ.

લી (સહી) રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા

૬૦ ચાંપકાટા-પાયધોની, મુંબઈ.

(આગળ જુજાની ચાલુ)

મેં નં. ૫ વાંચ્યો છે. કૌંસિલે આ બાબત તપાસ કરી છે અને તેનો હરાવ નોંધાયો છે. હું નિશાની નં. ૭/નો તા. ૨૮મી નવેમ્બર ૧૯૧૨નો એક કાગળ રજુ કરું છું.

નં. ૭/નો ઉતારો.

મુંબઈ, તા. ૨૮-૧૧-૧૯૧૨.

ઈમામી ઇસ્માઈલી કૌંસિલ જોગ,

મુંબઈ.

હું આપ સાહેબોને અરજ કરું છું જે ગઈ તા. ૨૭-૧૧-૧૨ની રાતના સમરનો કેસ નીકળ્યો હતો. તે કેસનો ચુકાદો ગેરકાયદેસર આવ્યો છે. તેનાં કારણ તમે સાહેબોએ અમને કહ્યું જે આતી અરજી મોટા કામડીઆ સાહેબને કરો. હવે આ જગોએ આપ સાહેબોનું ધ્યાન ખેંચું છું જે કામડીઆ સાહેબના કામ વીરુદ્ધ મારી કામડીઆ

સાહેબ માથે આપ સાહેબો પાસે જે ફરિયાદીઓ છે એટલું જાણવા જતાં ફરીથી મારો કેસ કામડીઆ સાહેબ પાસેજ મોકલી આપ્યો. હવે મને ખરો ઇનસાફ મળેજ નહિ. બીજું મોટા જમાતખાનાના ઓટાની કુડીઓનો કેસથી જેરકાયદે અને એકસ પાર્ટિ ચુકાદો આપ્યો. હવે ઉપરનો સમરનો કેસ અને મોટા જમાતખાનાના ઓટા ઉપરની કુડીઓનો કેસ આ બેહિ કેસો મારા ફરીથી નિકળવા જોઇએ. અગર ફરીથી નહિ કાઢવાનાં કારણ મને લેખીત મલવાં જોઇએ. પંદર દિવસની અંદર લેખીત કારણ અથવા કુડીઓનો કેસ અને સમરનો કેસ ફરીથી નહિ કાઢો અથવા ફરીથી નહિ કાઢવાનાં કારણ મને લેખીત નહિ આપો તો સોલમે દિવસે જે કુડીઓને લગતી આપ સાહેબોને અરજીઓ કીધી છે અને આપ સાહેબોના હુકમથી કામડીઆ સાહેબને અરજી કીધી છે તે અને બીજીઓ કુડીને લગતી અરજીઓ અને હાલની અરજીઓ અને સમરની અરજીઓ એ સર્વે જાહેર પેપરમાં અને હેન્ડબીલોમાં છપાવીને બધાઓને વહેંચીશ એજ.

લી૦ (સહી) રહેમતુલા ઈસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા

ઠે૦ ત્રાંબાકાંટા, પાયધોની-મુંબઇ.

(આગળ જુવાની ચાલુ).

આ કાગળમાં કાંઇ થયું હોય તો તેની મને ખબર નથી. જો ઈરાવ અપાયો હશે તો તે દફતરે મળી આવશે. કૌસિબને દફતરે ૩૭ ઓકટોબર ૧૯૧૨નો એકે કાગળ નથી. હું જાદવજી આવરને ઓળખતો નથી. તેને કૌસિબે

ન્યાતબહાર મુક્યો છે. ન્યાતબહાર સંબંધી કાંઈ જાહેરાત કાઢવામાં આવતી નથી. તે માત્ર જમાતમાં જાહેર કરાય છે. ન્યાતબહાર ચએલાની સાથે ધર્માથી ઇસ્માઈલી કોમનો કોઈ સંબંધ કાંઈ પણ વ્યવહારિક સંબંધ રાખી શકે નહિ. માત્ર બોલવાનો કાંઈજ વાંધો નથી. પણ જમવાનો વાંધો છે. જાદવજી યાવરના ન્યાતબહાર સંબંધી મેક્સસ એદજલેઃ ગુલાબચંદ વાડિઆ ઍન્ડ કુંઓનો તા. ૩૧મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૫ નો કાગળ હું રજુ કરું છું. નં. ૮/..... તા. ૨૫-૫-૧૯૧૭.

(સહી) ફ્રેન્ક ઓલીવેરા.

નં. ૮/નો ઉતારો.

(પહોંચ માટે રજીસ્ટર્ડ.)

૩૧મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૫.

ખાનસાહેબ હાજી અહમદ દેવજી (પ્રમુખ),

જુમાબાઈ શેરીફ (અલીગઢ),

ડા. રજબઅલી રામજી લગદીર (ઑનરેરી સેક્રેટરી),

હાજી મુખી લાડક (ઑનરેરી સેક્રેટરી),

અને મુખર્ષ ખોજા શીયા ધર્માથી ઇસ્માઈલી કૉન્સિલના મેમ્બરો તથા અમલદારો જોગ,

મુખર્ષ.

સાહેબો,

અમારા અસીલ મી. જાદવજી યાવરની વતી અમે આ લખાણ આપને લખવાની આપની રજા લઈએ છીએ.

અમારા અસીલ મધ્ય પ્રાંત વરાડમાં કાઢકલા મામમાં રહે છે.

અમને ખબર મળી છે કે સુમારે ૨ માસ ઉપર અમારા અસીલ ઉપર મુંબઈ કૌન્સિલ આગળ રજુ થવાની તમારી કૌન્સિલની કાઢેલી એક નોટિસ ચેવતમલના મુખી સુંદરજી વેરસીએ રજુ કરેલી જેણે તેને તે મળી છે તેની સાબિતિ માટે સહી કરવા કહ્યું હતું. કૌન્સિલ આગળ રજુ થવાને આપેલો સમય ધણો થોડો હતો અને વધારામાં મુંબઈ આવવા માટે તેની પાસે કંઈ પૈસા ન હતા તેથી અમારા અસીલે નોટીસપર સહી નહોતી કરી.

એમ જણાય છે કે તે પછી થોડાજ સમયમાં તમારી કૌન્સિલે અમારા અસીલને ન્યાત બહાર કરવાનો નં. ૨૦૬/૧૫ દ્વારા પસાર કર્યો. વિશેષે એમ જણાય છે કે સદર દ્વારા આખી જમાતની જાણ માટે મુખી કામડીઆને અને વર્ધા શીયા ઇમામી ઇસ્માઇલી કામના અમલદારોને પહોંચાડવામાં આવ્યો હતો તે ઉપરથી આપની મૂચના પ્રમાણે અને હુકમ અનુસાર સદર મુખી કામડીઆએ અને અમલદારોએ વરાડમાંના શિયા ઇમામી ઇસ્માઇલી ખોળાઓમાં તે દ્વારા ફેલાવ્યો.

સદર નાતબહારના દ્વારાના ફેલાવવાને પરિણામે અમારા અસીલની જમાતના ખોળાઓએ અમારા અસીલ જોડેને સઘળો સાંસારિક અને ખીજો વ્યવહાર બંધ કર્યો. અને જોઈ તે હતાંજ અને વળી રહેવા આવતાં સાધનો પણ અમારા અસીલથી દૂર થયાં અને તેને ન મળવા લાગ્યાં.

અને તે તદ્દન ઐકલો અને નિરાધાર થઈ ગયો. તેનું કામ બીજાકુલ અટકી પડ્યું અને આર્થિક કે બીજી કાંઈ મદદની તેની પ્રાર્થનાઓ, તે તમારી કૌસિલમાંથી ન્યાતબહાર થયો હતો, તે કારણથી નિષ્ફળ થઈ.

ધણી કાંઈક માર્યા પછી અને તન તથા મનની ધણી હેરાનગત ભોગવ્યા પછી ચાલુ માસની ૭મી તારીખે અમારા અસીલ મુંબઈમાં આવ્યો છે અને સદર નાતબહારના ઠરાવ વિરુદ્ધ ફરિઆદરૂપી અને તેનાં દુષ્પના નિવારણ માટે એક અરજ તેણે તમારી તરફ મોકલાવી હતી. આ લખાણનો તમારી તરફથી કાંઈ ઉત્તર મળ્યો નહિ. અને અમારા અસીલને ફરીથી ચાલુ માસની ૧૨મી તારીખે તમને લખવું પડ્યું હતું. આ પાછળના લખાણનો પણ કાંઈ જવાબ નમળવાથી અમારા અસીલે તમારા ઉપર ૧૬મી તારીખે ત્રીજો પત્ર લખાવ્યો; પણ પરિણામ તેવુંજ આવ્યું.

તેના વિરુદ્ધ મુકાયલા તહોમતની ખબર કે તેના વિરુદ્ધ કૌસિલમાં જે ખબર મળી હોય અને જેના ઉપર કૌસિલે કામ લીધું હોય તેની નકલ અમારા અસીલને આપવાની મહેરબાની પણ તમે કીધી નથી. અને તેથી કેવા સંજોગોમાં તમે તેના નાતબહારનો ઠરાવ પસાર કીધો તે બાબતથી અમારા અસીલને તમે તદ્દન અંધકારમાંજ રાખ્યો છે.

અમને જણાવવામાં આવ્યું છે કે જે રિતિ રિવાજો પ્રમાણે તમારી કૌસિલ હુકમત ચલાવે છે તે પ્રમાણે તો અરજી કરનાર કે કામ ચલાવનાર તરફથી લેખી ફરિઆદ હોવી જોઈએ. અને બચાવ કરનાર પણ તરફથી પણ લેખી

હોવું જોઈએ. અને તમારા સંમેલનના સેક્રેટરીએ લેખા
અચાવનામાની કોઈ આવતમાં અચાવ પદ્ધતિવાળાને મદદ
કરવી જોઈએ.

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે નોટિસમાં સહી ન કરવાનું
અને મીટિંગમાં લાગ ન લેવાનાં બધાં સારાં કારણ છે,
અમારા અસીલને નોટિસ બતાવી તે ઉપરાંત મુખી સુંદરજી
વેરસીએ અમારા અસીલને ન કહ્યું કે તેના ઉપર શું
તહોમત છે. અથવા તો વાંચવા માટે પણ નોટિશ ન
આપી. તે પછી પણ તમારા તરફથી તેના ઉપરના તહો-
મતની ખબર આપવાને અથવા તેની વર્તણૂક સંબંધી
ખુલાસો કરવાને અને તેના પર મુકાયલાં તહોમતની સામે
થવાને અમારા અસીલને કોઈજ પત્ર વ્યવહાર નહોતો
થયો. તેના વિરૂદ્ધ શું હતું તે જાણવાને અને પોતાનો કેસ
જાણવાની તક મેળવવાનો અમારા અસીલને હક્ક હતો.
અત્યારે તો અમારા અસીલનું કહેવું સાંભળ્યા સિવાય તમે
તેને સળ કરી છે અને ગેરઘનસાક્ષી અને ગેરવાજબી રીતે
પોતાની સાતિમાંની તેની પ્રતિષ્ઠાને તમોએ ખુંચી લીધી છે.

ઉપરની સ્થિતિમાં અમારા અસીલને આશા હતી કે
કંઈ નહિ થાય તો છેવટે વિનતિ પ્રમાણે તમારી ડૉસિલ
તેને પોતાના વિરૂદ્ધ મંડાયલી ફરિઆદ તેમજ કોઈના પણ
તરફથી તેની વિરૂદ્ધ મુકાયેલ તહોમતની નકલો પુરી પાડશે
પણ જાણીને તેને શોક થાય છે કે તમારી ડૉસિલે આ
પણ કંઈ નહિ.

જે રિતિ રિવાજોને તમારી કોસિલ અનુસરે છે તે પ્રમાણે તો મુંબઈ અને પાસેનાં અમુક ગામ કે જેમાં વરાડ આવતું નથી તે બહારની બોળ શિયા ઈમામી ઇસ્માઈલી કેમને લગતાં કામ સાંભળવાં તેમજ તેના ચુકાદો આપવો તે તમારી સત્તામાં કે હકુમત નીચે નથી. તેથી પહેલાં તો અમારો અસીલ એમ વાંધો લે છે કે તમે તમારી સરહદને તદ્દન ઊલંઘી ગયા છો અને જે વિષે સવાલ છે તે નાત-બહારનો ઠરાવ કરવાની કે મારી વિરુદ્ધ ફરિયાદ ધ્યાનમાં લેવાની તમને કાંઈજ સત્તા ન હતી.

નિયમમાં જણાવ્યા પ્રમાણે તે આબતમાં વચ્ચે પડવામાંથી તમારે તદ્દન અલગ રહેવું જોઈતું હતું. આ આબતમાં તમે ગેરકાયદેસર વર્ત્યા છો. અને તમારી ફરજના લંગથી તેમજ તમારાં ખોટાં અને ગેરકાયદેસર કામથી ગંભીર પરિણામને લાયક તમે બન્યા છો. રિતિ રિવાજોમાં લખ્યા પ્રમાણે તમારી શુદ્ધ ફરજ એ હતી કે તમારી સત્તા મુંબઈ શહેર અને બેટ તથા અમુક જગાઓમાંજ પુરી થાય છે માટે વચ્ચે પડવા તમારે ના કહેવી જોઈએ.

આમ છતાં પણ અમારો અસીલ કાંઈ પણ પગલાં જારે તે પહેલાં પોતે તમને પહેલાં એક કરતાં વધારે વાર કહેલું તે કરવા એટલે કે વેના વતીની વેના ઉપરના તહોમતની તેમજ જે બબરથી તમે સદર નાતબહારનો ઠરાવ કીધો તેવી કાંઈ બબર હોય તો તેની નકલો અમને પુરી પાડવા એક વધુ તક આપશે.

તેની કીર્તિને કલંક લગાડ્યા બદલ તમારી અને તમેદ
દરેકની ઉપર તુકસાનીનો દાવો કરવાની સલાહ અમારા
અસીલને મળી છે. પણ જ્યાંલગી અમને તમારા તરફથી
ખબરની અને કંઈ પણ હોય તો તે તહેમતની અને આ
આખતમાં તમારે જે ખુલાસો આપવા વિચાર હોય તેની
નકલો મળશે ત્યાં લગી તે પોતાના હાથ ઠંડા પાડશે.
અમને સાથે સાથે સૂચના મળી છે કે અમારે તમને
જણાવવું કે 'જો આવતી તારિખ ઉચ્ચે અથવા તે પહેલાં
અમે તમારી પાસેથી સાંજળીશું નહિ તો અમારો અસીલ
વધારે પત્ર વ્યવહાર કે સૂચનાઓ સિવાય કામ લેશે.

તમારા સાચા,

(સહી) એદજલો ગુલાબચંદ વાડીઆ ઍન્ડ કો,

સોલીસીટરો, હાઇ કોર્ટ.

(આગળ કેસ ચાલુ.)

સોલીસ્ટર મી. પેન.

મીં બ્રીટીશ તરફથી હાજીમુખી લાડકની વકુ

ઉલટ તપાસ.

બધવજી ધાવર બિરારમાંના એક ગામડાંનો રહીશ હતો.
મુંબઇ કૌસિલે તેને ન્યાતબહાર કર્યો અને આ આખતની
ખબર બિહારની કૌસિલને મોકલી તે કાગળની નકલ અમારી
પાસે છે.

આ સમયે મી. પેન વધુ તપાસ અટકાવે છે અને કહે છે કે આ કાઢિન પોલીકયુશન છે અને જો તે પર તકરાર કરવી હોય કે “અમલદારો સામે ટીકા કરવાને માટે તહોમતદારને આધાર હતો.” તો પણ સવાલ તો એજ છે કે ગુન્હાકારક શબ્દો વાપરવામાં અને જેમ બન્યું તેમ એટલે કે જાહેર રસ્તામાં દેખાવરૂપ પાકિડિં મુકવામાં અને હરકત કર્તા પોસ્ટ કાર્ડ લખવામાં તે વાજખી શી રીતે છે? બોર્ડમાં અને પોસ્ટ કાર્ડમાં લખેલ ટીકાઓનું વાજખીપણું તે તેમને પ્રગટ કરવાનું વાજખીપણું સાબિત કરશે નહિ.

મી. બેપ્ટીસ્ટા જવાબ આપે છે કે પ્રથમ તો કાર્ટે જોવું જોઈએ કે:—

- (૧) સેક્શન (૧૦૭)ના અર્થને આધારે તહોમતદારનાં કૃત્યો ખરાબ (Wrongful) હતાં. જો બોર્ડ અને પોસ્ટ કાર્ડના લખાણમાં કાંઈ વાંધો ન હોય તો માત્ર પાકિડિં મુકવું તે ખરાબ કૃત્ય નથી. પોતાનો સ્વાર્થ સાચવવાને માટે જે કાંઈ કાયદો મંજૂર કરે તે કરવામાં તહોમતદાર વાજખી છે.

મી. બેપ્ટીસ્ટા નીચેના આધાર બતાવે છે:—

૬ ઓએ એલ. આર. પી. ૬૬૩-૬૬૨.

આઈ. એલ. આર. ૧૨ ઓએ પી. બધુ પાને પછપ.

૭ એન. ડબલ્યુ. પી. હાઈકોર્ટ રિપોર્ટ ૨૩૩.

આઈ. એલ. આર. ૨૯ મદ્રાસ ૧૯૦.

આઈ. એલ. આર. ૩૦ બધુ ૧૮૧.

(૨) શાંતિનો લાંબ તરત હોવાનું જોઈએ.

(અ) તેજા કાગળ દપાલમાં લખાયેલા હતા અને કાંઈ શાંતિ લાંબ થયો નહિ.

‘ખરાબ’ એટલે ખીજના હક પર પગ મુકવાનું; માત્ર ‘અમલદારો’નો સવાલ છે. પાટિઆપરના શબ્દો ટીકાના શબ્દો છે નહિ કે બદનક્ષીના. ‘અમલદારો’ તે પ્રજાના નોકરો છે અને તેમની ટીકા એમજ થાય છે.

‘ખરાબ કૃત્ય’ એ શબ્દમાં ‘અપમાન’નો સમાવેશ નહિ થાય કારણ કે ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ સેક્શન નં. ૧૦૬ ને આધારે અપમાનનો ગુન્હો કરનારની જામિન લેવાય નહિ.

મી. ૦ પેન જવાબ આપે છે કે કોઈ પણ આધારે ‘લુટારા’ ‘દાણુવો’ શબ્દો વાજખી ગણાશે નહિ. વાપરવામાં આવેલી રીતે કરવામાં આવેલી કૌંસિલની ટીકામાં કાંઈજ વાજખીપણું નથી. કાયદાની સનદથી ઘડાએલ તે જાહેર સ્વરૂપ નથી. તેમનાં કૃત્યો તેમની કોમમાંજ અસર કરી શકે. સાંજના ૩-૩૦ તારિખ-૩૦-૫-૧૯૧૭.

(સહી) એફ. ઓ.

મી. ૦ પેન પોતાનો જવાબ આલુ રાખે છે.

મી. ૦ બેટીસ્ટાએ બતાવેલા દાખલા તો માત્ર પ્રશ્નજ માગે છે. સેક્શન ૧૦૬ માં વપરાયેલા શબ્દો ‘માં આવી જાય છે’ (Involves) સેક્શન ૧૦૭ માં વપરાયેલા શબ્દો

શ્રાતિનો ભાગ કરવાને સંભવિત આઇ. પી. કોડના સેક્શન ૫૦૪ ની વ્યાખ્યા જુઓ.

આઈ. એલ. આર. ૩૩ બધું પાનાં ૭૭૧ ૭૭૫ જુઓ.

ટીકાની હદ આઈ. પી. કોડના સેક્શન ૪૯૯નો આલેખમાં જુઓ 'સમાધાન' (Good faith) સાબિત થવું જોઈએ.

હુકમ: તકરાર સાંભળ્યા પછી પોતે વાપરેલી ભાષા વાપરવામાં જે કારણો તેને વાળખી ઠરાવે છે એવું તે કહે છે તે બાબતો કઠાવતાં તહોમતદારને અટકાવવો એ મને વાળખી લાગતું નથી.

મીં બેરદીસ્તા તરફથી હાજી મુખી લાડકની વધુ

ઉલટ તપાસ:

જણાવેલ કાગળની નકલ હું લાભ્યો નથી. એક અલી-ભાઈ રવજી તરફથી જાહેર થાવર વિરુદ્ધ એક ફરિઆદ અમને મળી હતી. તે મુજબનો રહીશ હતો. અલીભાઈ રવજીની ફરિઆદ નિશાની નં ૯/. (તરજુમાની મજૂરી).

નં ૯/-નો ઉતારો.

મુજબ, તાં ૧૦ મી ઓગસ્ટ ૧૯૧૫.

ધી મુજબની ખોળ શિયા ખસ્માઈલી કૌંસિલના મેં પ્રેસીડંટ સાહેબ તથા ખીળ અમલદારો હજુર, મુજબ.

અરજદાર અલીભાઈ રવજીની નમ્રતાપૂર્વક અરજ એવી છે કે મારો બનેલી જાહેર થાવર એ દિવસ થયા અને

મુંબઈમાં આવ્યો છે તો તે બાબત તમે માવીતરેજી તેને નાતબદારનો જે ઠરાવ કર્યો છે. તો જે તે મારી બહેન બાબત પાછો નાતમાં આવવા માટે તો ખાધા ખર્ચનો બદોબસ્ત કરવા મહેરબાની કરશોજી અને લગભગ ૮ આઠ વરસ થયાં મારી બહેનને બીલકુલ તેડી નહિ તે માટે ઘેર રહી છે તે બાબતનો ખરચ પણ અપાવવા મહેરબાની કરશોજી અને હવે પછી ભવિષ્યમાં તે સારી રીતે ધર ચલાવે એવો જામિન આપે એવો બદોબસ્ત કરવા દયા કરશોજી. એજ અરજ.

૧ (સહી) અલીભાઈ રવજીની સહી દા. પોતે.

(આગળ જુજાની ચાલુ)

જે કાગળ મને ચાર વર્ષપર મળ્યો અને જેનાથી હું પ્રથમ ખુસ્સે થયો તે કાગળ શોધી કાઢવાને હું શક્તિમાન થયો નથી. નિશાની નં. ૪/. ના સંબંધનો કૌંસિલનો ઠરાવ હું રજુ કરું છું.

તહોમતદારના કાગળોને ફરિઆદ ન ગણતાં અરજીઓ ગણવામાં આવતી અને કૌંસિલે પોતાના ઠરાવથી કામડીઆ બદર પ્રધાનના કામને ટેકા આપ્યો હતો. કૌંસિલનો ઠરાવ નં. ૧૦/.

નં. ૧૦/. નો ઉતારો.

તા. ૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૨.

આ બાબતને કૌંસિલે અરજ તરિકે ગણી હતી આ બાબતમાં કામડીઆ બદરભાઈ પ્રધાને મદતમાં પમણાં લખ્યાં

હતાં. તેથી આ બાબતનો નિવેડો કરવામાં આવ્યો હતો.
આ બધાં કાગળો નાંધ ઉપર રાખવામાં આવે છે.

દા. આ. દ.

(આગળ જુઓની ચાલુ)

આ મુકરદમામાં કોઈ સાક્ષીની તપાસ થઈ ન હતી.
તહેમતદારને બોલાવ્યો હતો કે નહિ તે મને ખબર નથી.
આ સમયના અરસામાં હું પુને હતો.

નિશાની નં ૦ ૫/. અને નં ૦ ૬/. સંબંધી કૌન્સિલનો ૧૯ મી જુન ૧૯૧૩ નો ઠરાવ હું રજુ કરું છું.
પમા પર તારિખ ૧૬-૯-૧૯૧૨ છે અને ૬ ઠા પર પણ
તેજ છે. એવો એક નિયમ છે કે કોઈપણ કામ ૭ મહિના
કરતાં વધારે લંબાવવું નહિ. (જુઓ કલમ ૩૦)

નિશાની નં ૦ ૭/. (તા ૦ ૨૮-૧૧-૧૨) સંબંધી
કૌન્સિલનો ઠરાવ હું રજુ કરું છું. તે તા ૦ ૩૧ મી જુલાઈ
૧૯૧૩ નો છે. ઠરાવ નં ૦ ૧૧/. ના જેવોજ છે. (એટલે
કે તહેમતદાર ન્યાતબહાર હોવાથી કાગળ દફતરે કરવામાં
આવ્યો) નં ૦ ૧૨/.

નં ૦ ૧૨/. નો ઉતારો.

તા ૦ ૩૧-૭-૧૯૧૩.

રહેમતુલા ઈસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળાને નાત બહારની સજ્જ
મયેલી હોવાથી આએ કાગળો નાંધપર રાખવામાં આવે છે.

(સહી) રહીમ ઇલિરાહીમ

એક્ટીંગ પ્રેસીડંટ.

(આગળ જુવાની ચાલુ)

તે તારિખે તહોમતદારની ફરિઆદ શી હતી તે મને
ચાદ નથી.

‘જહારત’ વખતે જે ભેટ ધરાય છે તેને સમર કહે
છે. (જહારત એટલે મરનારની ક્રિયાનો ત્રીજો દિવસ.)

તહોમતદાર ફરિઆદ કરે છે કે તેણે દેવજીને ચાર
આના આપ્યા હતા અને તે તેને કામડીઆ ઈશ્વારીમ પાસે
લઈ ગયો. કે જેણે ચોપડામાં લખવાની ના કહી અને તેને
હુકમ માટે આહમદ કામડીઆ પાસે મોકલ્યા. તેણે તે રકમ
ખુલ્લી જમાતમાં તહોમતદારને પાછી સોંપવા જણાવ્યું.
તા. ૩-૧૦-૧૨ નો કાગળ તો મારી પાસે નથી પણ
તા. ૧૪-૧૧-૧૨ નો કાગળ હું રજુ કરું છું. નં. ૧૩/-.

નં. ૧૩/-નો ઉતારો.

ઉતાવળની અરજી.

મુંબઈ, તા. ૧૪-૧૧-૧૯૧૨.

અમારી ઇસ્માઈલ કૌન્સિલ જોગ,

હું નમનતાઈથી અરજ કરું છું કે તા. ૧૪-૧૧-૧૨
ના દિવસે જરતમાં જમાતખાનામાં મેં ઉમેદવાર તરિકે
ચાર આના સમરના મંડાવ્યા તે જમાતના માણસ દેવજીએ
લીધા અને કામડીઆ ઈશ્વારમે દફતરમાં નોંધ્યા નહિ. અને
આહમદ કામડીઆને પુછવા મોકલ્યો તો આહમદ કામડીએ
ના કહી કે લેજો નહિ. હારી જમાતમાં મને ચાર આના

ખાજા આપ્યા. મારી ફરિયાદી દફતરખાનાના કામડીઆ
આહમદભાઈ માથે નોંધળે. તા. ૧૪-૧૧-૧૯૧૨.

લી. (સહી) રહેમતુલા ઇસ્માઇલ ત્રીજેરીવાળા.

૪૦ ત્રાંખાકાંટા પાયધોની મુંબઈ.

(આગળ જુખાની ચાલુ)

તા. ૩-૧૦-૧૨ નો કાગળ કૌંસિલની ફાઈલપર જડી
શકતો નથી. મેં તેને માટે તપાસ કરી છે. આ પછી તહોમતદારે
પોતાનું 'રહેમતઅલા' પત્ર શરૂ કર્યું. જેમ જેમ તેને ખબર મળતી
ગઈ તેમ તેમ તેણે કૌંસિલનાં કામ જાણ્યાં. પરિણામે હું
ખિજવાઈ ગયો. તેણે પોતાના પત્રમાં અમલદારો આપત
કેટલાક ફકરાઓ લખ્યા તેથી તેને ન્યાત બહાર કરવામાં
આવ્યો. તહોમતદારે મીશનરી 'જમાલ મેઘજી' અને વારસ
હવિબભાઈ કાસમ, ગુલામ હુસેન કાસમ અને ડાહ્યાભાઈ
વેલજી વગેરે ખીજઓનાં ખરાબ કામ બહાર પાડ્યાં હતાં.
જેને વાંચેજ કરતાં અટકાવવામાં આવ્યો. તેજ માણસ
જમાલભાઈ મેઘજી છે. ખીજ ત્રણ માણસો અમારી સર-
હદ બહાર હતા તહોમતદારનાં લખાણ સંબંધે આમાંના
કોઈએ પણ કૌંસિલને ફરિયાદ કરી ન હતી.

રહીમભાઈ મોલુ અને ખીજઓએ તહોમતદાર વિરૂદ્ધ
એક અરજી મોકલી હતી. અરજી હું મારી સાથે કોર્ટમાં
લાવ્યો નથી. આ તહોમતદારને ન્યાત બહાર મુકવામાં
આવ્યો તે પહેલાં થયું હતું.

કાર્તને જવાબ:—તહોમતદારે હે-ડખીલ પણ કાઢ્યા
હતાં. હું એક હે-ડખીલ રજુ કરું છું. નં. ૧૪/.

નં. ૧૪/. નો ઉતારો.

ધર્મામી ઈસલામી બાધઓ આપણા મોટા અમલદારોએ
અમારા ધંધારોજગારમાં બનતી મદદ સ્પેશીયલ નવી બનતી
આપી છે.

વારસ સાહેબને રહેમતુલા ઇસ્માલ તીજેરીવાળાએ
લખેલો કાગળ.

તા. ૩-૬-૧૨ શેઠ વારસ હખીબભાઈ વારસ કાસ-
મભાઈને ખુદાવીંદ સુખી રાખે. મુંબઈ બંદરથી લી. રહે-
મતુલા ઇસ્માલ તીજેરીવાલાના યાલી મદત વાંચજો બીજું
લખવાનું જે મારા ધંધાને વાસ્તે કાઠીયાવાડમાં દરેક નાના
મોટા શહેરમાં મારી પોનાની બનાવેલી દસથી બાર તીજે-
રીઓ દરેક નાનાં મોટાં શહેરમાં મારે મોકલવાનો વીચાર
છે. અને દરેક શહેરમાં મારો જવાનો વીચાર છે. અને ત્યાં
મોટો મેળાવટો કરી આગમાં અને તોડવાના અખતરા એટલે
અજમાવશ કરવાનો વીચાર છે. મેં સાંભળ્યું છે જે આપણી
નાતમાંથી નીકળી ગયેલા ખોળાઓ સાથે વાતચીત બીલકુલ
કરવી નહીં. એવો કાયદો નીકળ્યો છે એવી રીતે મેં સાંભ-
ળ્યું છે. તો મહેરબાની કરીને મને ખુલાસો મળવો જોઈએ.
કારણ કે હું બહાર ગામ ફરવા નીકળું અને કાયદે વીરુધ્ધ
મારાથી કામ ન થાય એવી મારે સંભાળ રાખવી જોઈએ.
તેથી મહેરબાની કરીને શું કાયદો છે તે મને લખાને

મોઢલાની આપજો. વારસોનો અને જુદા જુદા જાલાઓના વારસો તમે જવાબ ન આપી શકતા હો તો. તે વારસનાં નામ અને ઠેકાણાં મહેરબાની કરીને મને લખી મોકલશો તો હું તેઓ પાસેથી અરજી કરીને જવાબ મંગાવીશ.

લી૦ રહેમતુલા ઈસ્માલ તીજેરીવાલા,

ઠે૦ ત્રાંબાકાંટા પાયધોની-મુંબઈ.

ઉપલા લખેલા કાગળનો વારસ સાહેબે રહેમતુલા તીજેરીવાલાને આપેલો જવાબ.

જા નં૦ ૧૦૪૯-૬૮.

શ્રી મુંબઈ બંદર સ્થાને લાઈ રહેમતુલા ઈસ્માલને શાહાપીર સુખી વસુવાગી રાખે. શ્રી જુનાગઢથી લી૦ વારસ હુખીબલાઈ વારસ કાસમલાઈના યાહલી મદત વાંચજો. જત લખવાતું કે તમારો કાગળ આવ્યો. વાંચી હકીકત જાણી મુંબઈ કોનસલમાંથી તમારે ઈસમાયલીનો પાસ લઈ આવવો એટલે આંહીની કોનસલ તમને કાઠીયાવાડમાં ફરવા માટે પાસ આપશે. પરંતુ કોનસલરી સાથે કાઠીયાવાડમાં બોલ-ચાલની હુકમ મલશે નહીં. એજ તા૦ ૪-૧૦-૧૨.

લી૦ હુખીબલાઈ કાસમના યાહલી મદત વાંચજો.

વારસ સાહેબના કાગળનો જવાબ આવ્યા પછી રહે-મતુલા તીજેરીવાલાએ ફરીથી લખેલો કાગળ.

તા૦ ૮-૧૦-૧૨ શ્રી જુનાગઢ સ્થાને વારસ હુખીબ-લાઈ વારસ કાસમલાઈને ખુદાવીદ સુખી રાખે. એતાન શ્રી

મુંબઈથી લી૦ રહેમતુલા ઈસ્માલ તીજેરીવાલાના યાલી મદદ
વાંચળે. બીજું તમારો કાગળ જા૦ નં૦ ૧૦૪૬-૬૮ તા૦
૪-૧૦-૧૨ નો લખેલ મળ્યો. જેમાં લખે છે જે મુંબઈની
કેનસલનો ઈસ્માયલીનો પાસ લઈને આવળે. એટલે કાઠીયા-
વાડની કેનસલ કાઠીયાવાડમાં ફરવાનો પાસ આપશે બીજું
તમે લખે છે જે ઈશનારી સાથે વાતચીત કરવાની છુટ
મલશે નહીં તો હું નમનતાઈથી અરજ કરું છું કે ઉપરનો
કાયદો ક્યા વરસમાં ધડ્યો છે અને કોણે ધડ્યો છે તે
કાયદાની નકલ મહેરબાની કરી બનતી ઉતાવળે મોકલાવવા
મહેરબાની કરશો. હાલ એજ અરજ. તા૦ ૮-૧૦-૧૨.

લી૦ રહેમતુલા ઈસ્માલ તીજેરીવાલા,

ડે૦ ત્રાંબાકાંટા પાયધોની-મુંબઈ.

બીજો કાગળ રહેમતુલા તીજેરીવાલાએ લખ્યો તેનો
જવાબ વારસ સાહેબે આપ્યો તે કાગળ નીચે મુજબ.

જા. નં૦ ૧૧૦૨-૬૮ તા૦ ૧૩-૧૦-૧૨ શ્રી મુંબઈ
બંદર સ્થાને બાઈ રહેમતુલા ઈસ્માલને શાહાપીર સુખી
વસુવાગી રાખે. શ્રી જુનાગઢથી લી૦ વારસ હબીબભાઈ
વારસ કાસમભાઈના યાહલી મદદ વાંચળે. જત લખવાનું
કે તમારો રજીસ્ટર કાગળ તા૦ ૮-૧૦-૧૨ નો અમારા
ઉપરનો તથા અમારા નામથી ગોંડલ વારસ પીરભાઈ તેજ-
બાઈ ઉપરનો તથા ધોલેરા વારસ રહેમતલાભાઈ તરફ
અમારા નામનો તે બધા કાગળ મળ્યા. તેના જવાબમાં
લખવાનું જે તમારે મુંબઈ કેનસલમાંથી ઈસ્માયલીનો પાસ

મેળવી અમારા પાસે આવવું એટલે તમે જે જે ખુલાસો
માંગો છે તેનો ખુલાસો રૂબરૂમાં કરવામાં આવશે. એજ
સંવત ૧૯૬૮ ના આશો સુદી ૨ તા. ૧૩-૧૦-૧૨.

લી. હુબ્લીય કાસમના

યાહલી મદત વાંચવા.

વારસ સાહેબનો બીજો કાગળ આવ્યા પછી રહેમ-
તુલા ત્રીજેરીવાળાએ વારસ સાહેબને લખેલો ત્રીજો કાગળ,

શ્રી જુનાગઢ સ્થાને વારસ હુબ્લીયભાઈ વારસ
કાસમભાઈને શાહાપીર સુખી વસુવાગી રાખે. શ્રી મુંબઈ
બંદરથી લી. રહેમતુલા ઇસ્માલ ત્રીજેરીવાલાના યાહલી
મદત વાંચશે. જત તમારો કાગળ જા. નં. ૧૧૦૨-૬૮
તા. ૧૩-૧૦-૧૨ નો લખેલો મત્તો જેમાં લખો છે.
જે મુંબઈની કોનસલનો ઇસ્માયલી પાસ લઈને આવજો
તો આપણે વાત કરશું પણ શેઠજી, સાહેબ મારે માથે
ઈસ્માઈલીનો કાગળ લાવવાની ફરજ પાડે છે તે કાયદો
કાણે ઘડ્યો છે. તે કાયદાની નકલ મારા ઉપર મોકલો.
જ્યાં સુધી કાયદાની નકલ મારા ઉપર મોકલશે નહીં ત્યાં-
સુધી આપખુદીનો હુકમ ઈસ્માલીયોને હેરાન અને પાયમાલ
કરવાનો હુકમ હું માની શકતો નથી.

હવે હું નમનતાર્થી આજીજીથી અરજ કરું છું જે
આ કાગળ વાંચી નવ દીવસની અંદર આપણા હાજર
ઇમામે કાયદો તમને ઘડી આપ્યો હોય તો તેની નકલ મારા
ઉપર મોકલી આપો. નહીં મોકલી આપો તો આપ સાહેબોને
મેં કાગળ લખેલા છે તે અને આપ સાહેબોએ અમને

કાગળ લખેલા છે તે અને હાલનો કાગળ એ સરવે બહેર પેપરમાં અને હેન્ડપીલોમાં છપાવીને બહાર પાડીને બધાઓને આપીશ તમારા જવાબની વાટ હું દશ દીવસ જોઈશ. દશ દીવસમાં કાયદાનો જવાબ નહીં આવે તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે અમલ કરીશ.

લી૦ રહેમતુલા ઇસ્માલ તીજેરીવાલા

ટે. તાંબાકાંટા પાયધોની-મુંબઈ.

ઇસ્માલીભાઈઓ આપણા અમલદારનો પહેલો હુકમ ઇસ્માલીભાઈઓ આપણા પેટ વાસ્તે ધંધો કરવા એક ગામથી બીજા ગામ જઈએ તો આપણા અમલદાર આપણા માથે ઇસ્માલીઓની કોનસીલ પાસે પાસ લેવાની ફરજ પાડે છે. હવે આ ફરજ આપણા હાજર ઇમામના હુકમથી પાડતા હોય તો આપણે વાંધો નથી. પણ એતો આપણુદી પોતાનો હુકમ ચલાવીને ઇસ્માલીઓને હેરાન અને પાયમાલ કરે છે હેરાન કરવાનું કારણ શું હશે તે આપણે સમજી શકતા નથી.

ઇસ્માલી ભાઈઓ આપણા અમલદારનો બીજો હુકમ ઉપર લખ્યા પ્રમાણે હેરાન કરવા છતાં સંતોષ નહીં આવતાં બીજો હુકમ કરે છે કે મુંબઈની કોનસલનો ઇસ્માયલીનો પાસ લઇને આવશે તો પછી કાઠીયાવાડમાં કાઠીયાવાડની કોનસલ તમોને કાઠીયાવાડમાં ફરવાનો પાસ આપશે. હવે આ જગા ઉપર આપણે વીચાર કરવાનો છે કે કાઠીયાવાડનું રાજ આપણા અમલદારના ધરમાં હોવું જોઈએ. કારણ કે ઉપર લખે છે કે પાસ લઇને આવશે

તોજ કાઠીયાવાડમાં ફરવાને પાસ મળશે. પોતાના રાજ સીવાય આવેા હુકમ થઈ શકે નહીં. આપણા અમલદારોએ આપણને કેદી બનાવ્યા છે. કારણ કે અમલદારનો પાસ હોય તોજ જવાય, નહીં તો કાઠીયાવાડમાં ફરવાનો હુકમ મળેજ નહીં. ખીજું ઇસ્માલીઓને પાસ લેવામાં અને પાસ લઈને પાછો કાઠીયાવાડના અમલદાર પાસે પાસ લેવામાં કેટલું હેરાન થવું પડે છે તેનો અમલદારો ખીલકુલ વીચાર કરતાજ નથી જો વીચાર કરતા હોય તો ઇસ્માલીઓને મહેનતમાં નાખેજ નહીં. ખીજાઓને ગમે તેટલું દુઃખ પડે પણ અમારો હુકમ તો માનોજ વખતની બરબાદી અને ઇસ્માલીઓની હેરાનગતીનો આપણા અમલદારો વીચાર કરતા હોય તો આવેા હુકમ કાઢે નહીં.

ઈસ્માલીભાઈઓ આપણા અમલદારનો ત્રીજો હુકમ વખતની બરબાદી અને ઇસ્માલીઓની હેરાન ગતી ઉપર લખ્યા પ્રમાણે થવા છતાં આપણા અમલદારને સંતોષ આવ્યો નહીં. અને તેથી ત્રીજો હુકમ કાઢ્યો કે કાઠીયાવાડમાં ફરવાનો પાસ મળશે પરંતુ ઇસનાસરી સાથે વાતચીત કરવાનો હુકમ મળશેજ નહીં. આપણા અમલદારોનો આપ-ખુદીનોજ હુકમ છે. હવે એ આપ ખુદીના હુકમમાં ઇસ્માલીઓને કેટલું પાયમાલ થવું પડે છે. તેનો વર્ણન હું નીચે કરું છું. પરંતુ જો આ હુકમ આપણા હાજર ઈમામના હુકમથી કલું હોય તો આપણે વાંધો નથી. ઇસ્માલી-ભાઈઓ આખી દુનીયામાં એવી કોઈખી કોમમાં અમલદાર નહીં હોય કે ધંધા વાસ્તે ખીજા સાથે વાતચીત કરવાનો અટકાય હોય. અથવા ના હોય. આપણા અમલદાર આપણા

માથે આપખુદીના જોવા હુકમ કાઢે છે કે ઈસનાસરી સાથે વાતચીત કરવીજ નહીં. હવે આપણે હજારો રૂપિયાનો વેપાર ચાલતો હોય. અને ઈસનાસરી સાથે લેવડ દેવડ હોય વેપાર બાબત સંબંધ હોય. તો હવે આપણે શું કરવું. આપણા રૂપિયા હજારો નીકળતા હોય તો શું આપણે મુકી આપવા. અગર ઈસનાસરી આપણી પાસે હજારો રૂપિયા માગતા હોય. ને આપણી પાસે ન હોય તો આપણે શું કરવું જ્યાંસુધી લેવડ દેવડ ચાલતું હોય ત્યાંસુધી આપણે વાતચીત કરવી બંધ કરી શકતા નથી.

ઈસ્માઈલીભાઈઓ આપણા અમલદારો પોતાના હોદ્દાના નીસામાં ગમે તેમ બોલે તેનો વીચાર કરતાજ નથી તેના દાખલા.

જમાલભાઈ મેઘજી કાટડાવાલા જે બધાને વાગ્યેજ કરીને સંભળાવે છે. તેને પુનાની મીજલસમાં આપણા હાજર ઇમામે પધારીને ફરમાન કીધો જે આ મીજલસમાં મોટે ભાગે મુંબઈના માણસ છે અને બાર ગામના માણસ કામ-કાજે આવેલા છે આંહી મીજલસ કરવાથી બાકી જ્યાં બાઈઓ ભાઈઓ સરવે દુઃખી અને હેરાન થાય છે. અને આ મીજલસ મુંબઈમાં હસનાબાદમાં લઈ જવ. અને જે બારગામથી મીજલસમાં આવે તેને આ મીજલસના ફંડમાંથી ખવરાવજો. અને મુંબઈના માણસ ધેરથી બાઈને મીજલસમાં આવે તે પછી આપણા હાજર ઇમામ ફરમાન કરીને સધારીયા. આપણા હાજર ઇમામે આપણને હેરાન અને પાયમાલ થતા અટકાવવાનો અને હજારો રૂપિયાના ગાડી ભાડાના ખર્ચમાંથી બચાવવાનો ફરમાન કીધો. તો તેજ વખતે

જમાલભાઈ મેઘજી કોટડાવાલે પોતાનો વાઝેઝ આલુ કીધો જે આઝે મીજલસ તો આપણે આંઢીઆ રાખશું અને મુંબઈમાં મીજલસ કરવી હોય તો ખીજે ફાળો કરે. ખીજું આપણા હાજર ઈમામની બેદરમાની કીધી અને આપણને હેરાન કીધા. અને આપણને હજારો રૂપીયાના ગાડીભાડાના ખર્ચમાં નાખ્યા.

જેમ ઉપરના લખ્યા પ્રમાણે એક માણસ નીસો કરીને ગમે તેમ બોલે તેજ પ્રમાણે જમાલભાઈ મેઘજી કોટડાવાલે આપણા હાજર ઈમામનો ફરમાન તોડીને પોતાને ખ્યાનમાં આવ્યો તેવો વાઝેઝ કીધો તેનો દાખલો—થોડા વખત પછી મુંબઈમાં મોટા જમાતખાનામાં જમાલભાઈ મેઘજીએ ચાર રતનનો એવો ખરાબ વાઝેઝ કીધો કે તેનો ખુલાસો હું આપી શકતો નથી અને જે બોલ બોલું છું. વાઝેઝ કીધો જે રતન દઇને રતન લીએ તો હલાલનો થાય અને રતન દીધા વગર રતન લીએ તો હરામનો થાય તે વાઝેઝની ફરીયાદી હું મુંબઈની કોનસલ પાસે લઈ ગયો તો મુંબઈની કોનસલે મારી ફરીયાદી લીધી નહીં. ઉપરનો ચાર રતનનો એવો ખરાબ વાઝેઝ કીધો કે પોતાના અમલની મગરૂખીમાં વીચાર કીધોજ નહીં કે હું શું બોલું છું ને બોલ્યાજ કીધો.

વધુ ખુલાસો હવે પછી

લી૦ રહેમતુલા ઈસ્માઈલ તીજેરીવાલાના

સલામ વાંચજો. દા૦ પોતે

કે૦—ત્રાંબા કાંટા પાયધોની—મુંબઈ.

તા૦ ૨ જી નવેમ્બર અને ૧૯૧૨.

(આગળ જુનાની ચાલુ)

તે તા. ૨ જી નવેમ્બર ૧૯૧૨ નું છે અને તે ઈસ્માઈલી બાઈઓને સંબોધીને છે. (નં. ૩/ તા. ૧૧મી નવેમ્બર ૧૯૧૪ નું છે) તે સિવાય બીજી કોઈ ફરિયાદ તહોમતદાર ઉપર નથી.

૨૭ મી એપ્રિલ ૧૯૧૩ ના રોજ તહોમતદારની સમક્ષ

ઠરાવ થયો નં. ૧૫/.

નં. ૧૫/ નો ઉતારો.

તા. ૨૭-૪-૧૩.

રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળો કૌન્સિલ પાસે હાજર થયો હતો. આગળ ઉપર કૌન્સિલે હુકમ કર્યો હતો કે એણે આપણા ધર્મ સંબંધી ચર્ચાઓ છાપામાં અથવા દેવગીતોમાં અથવા કોઈ પણ રીતે છપાવવી નહિ. છતાં પણ જેણે એ પ્રમાણે ઈસ્માઈલી ખોળા કામની લાગણી દુખાવ અને ઉશ્કેરણી થાય તેવી રીતે ચર્ચા ચાલુ રાખેલી છે. એ કામમાંથી તે પોતાનો હાથ ઉપાડી લે તે માટે તેને ઘણું સમજાવવામાં આવ્યું હતું. અને ધર્મ સંબંધી કોઈ પણ ચર્ચા છપાવી જમાતની લાગણી દુખાવે નહિ એ મુજબનું લખાણ આજથી મંગળવાર તા. ૨૯-૪-૧૩ સવારનાં ૨૮. ૮. ૧૧ સુધીમાં કરી આપે નહિ તે કૌન્સિલ તેને સજા કરશે.

(આગળ જુનાની ચાલુ)

તેના ન્યાતબદાર સંબંધી ઠરાવ તહોમતદારની સમક્ષ ૨૯ મી એપ્રિલ ૧૯૧૩ ના રોજ થયો હતો. નં. ૧૬/

તા. ૧-૬-૧૯૧૭.

(સહી) ફ્રેન્ક ઓલીવેરા.

નં ૧૬/ નો ઉતારો.

તા ૦ ૨૯-૪-૧૩.

રહેમતુલ્લા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળો આજ કૌસિલ પાસે હાજર થયો હતો, ગયા રવીવાર તા ૦ ૨૭-૪-૧૯૧૩ ને દીને કૌસિલના નોંધમાં જે કરાવ થયો છે તે મુજબ તેને એટલે રહેમતુલ્લા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળાને કૌસિલે પુછ્યું હતું કે તે કૌસિલના હુકમને તાબે થાય છે કે નહિ તેનો એણે જવાબ આપ્યો કે કૌસિલના મજકુર હુકમને તાબે થતો નથી તેથી કૌસિલે તેને ધણું સમજાવવાની કોશેશ કરી પણ અંતે તે કૌસિલના હુકમને કોઈખી રીતે તાબે થયો નહિ અને એ હુકમને તાબે થવા તેણે સાફ ના પાડી હતી તેથી હાજર રહેલા કૌસિલના સરવે સભાસદોએ એકમતે તેને ન્યાતબહારની સજા કરી હતી અને હમેશ જમાતના રવૈયા પ્રમાણે આપણી જમાતને ખજર આપવાને સાદ ફેરવવાને તથા જમાતખાનામાં તથા કાંડી મહોલ્લામાં પણ ખજર આપવાને કૌસિલે કરાવ કર્યો હતો.

સમયને અભાવે કામ આગળ તા ૦ ૮ ઉપર મુલતવી સાંજના ૩-૩૦ તા ૦ ૬-૬-૧૭.

(સહી) એફ. ઓ.

મી ૦ બેપ્ટીસ્ટ તરફથી હાજ મુખી લાડકની વધુ ઉલટ તપાસ:

રહીમભાઈ મોહુ અને બીજાઓની અરજ હું રજુ કરું છું ન્યાતબહારના કામમાં તેનો પણ આધાર લેવાયો છે.

અરજીની તારિખ ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૯૧૨ છે. નિશાની
નં ૦ ૧૭/.

નં ૦ ૧૭/- નો ઉતારો.

મુંબઈ ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૯૧૨.

ખોળ શિયા ઇમામી ઈસ્માઈલી કૌન્સિલ જોગ,

મુંબઈ.

મહેરબાન સાહેબો,

તમને લખેલી અરજ એ છે જે આજે આ સાથે
“ઇમામી ઈસ્માઈલી લાઇઓ” ના મથાળાવાળું એક હેન્ડ-
બીલ મોકલ્યું છે. મજકુર હેન્ડબીલ ૨ જી નવેમ્બર ૧૯૧૨
ના રોજ છપાયાં અને જાહેર વહેંચાયાં હતાં. સદર હેન્ડ-
બીલ રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા તરફથી વહેંચાયાં હતાં.

હવે અમારી એ અરજ છે જે સદર હેન્ડબીલ ખોળ
રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળા તરફથી ખોળ શિયા
ઇમામી ઈસ્માઈલી કૌન્સિલના પેટા કાયદાના નિયમ (૩૭)
ઉપર પ્રગટ થયાં છે. તેથી મહેરબાની કરીને નીચે સહી
કરનારાઓને નીચે જણાવેલે તેમને ઠેકાણે આનો ખુલાસો
આપશો. હાલ એજ અરજ.

આપના સેવકો,

(સહીઓ) રહીમભાઈ મોલુભાઈના યાઅલી વાંચજો.

રહેમતુલા લાલજી દેવરાજના યાઅલી વાંચશો.

મામદ પરધાનના યાઅલી વાંચશો.

(આગળ જુનાની ચાલુ)

જ્યારે તહોમતદારને ન્યાતબહાર કર્યો ત્યારે કૌન્સિલની સભામાં હું ન હતો. જ્યારે કૌન્સિલે ૨૭ મી એપ્રિલ ૧૯૧૩ ના રોજ સભા ભરી ત્યારે પણ હું હાજર ન હતો. મને ખબર છે તે પ્રમાણે તો આ સભાઓમાં કાંઈ આધાર મોંઘાયો ન હતો. રૅકૉર્ડમાંથી એમ નથી લાગતું કે અરજી નં. ૧૭/. ઉપર સહી કરનારાઓમાંથી કાંઈપણ હાજર હોય.

નં. ૧૪/. ખતાવ્યું. આ નિશાનીમાં ૪ થા કેલમ સામે વાંધો છે. છેલ્લા પેરાનો ભાવાર્થ હું તદ્દન સમજી શકતો નથી. તે જમાલભાઈ મેઘજીના વાઁએજ સામે ફરિઆદ છે. તેણે અનિતિમય વાઁએજ કર્યું હતું એવી તે ફરિઆદ છે. પાઁળના કાગળમાં આનો ખુલાસો કરેલ છે. જેણે મને ઉશ્કેર્યો તે કાગળ તેજ હતો. તે કાગળ શોધી કાઢવા હું શક્તિમાન થયો નથી.

‘રતન દઈને રતન લેવાથી’ તહોમતદાર સમજે છે કે જમાલભાઈ મેઘજી કહેતો અને માનતો કે જે તમે પૈસા ભરીને ગેરકાયદેસર સંભોગથી છોકરું મેળવો તો તે હરામ કહેવાય નહિ. તહોમતદારના આ કહેવા ઉપર કૌન્સિલે તપાસ કરી. આ બાબત કૌન્સિલે તપાસ કરી હોય તો તેની મને ખબર નથી એમ હું હવે કહું છું. કૌન્સિલ તરફથી તહોમતદારને બોલાવવામાં આવ્યો. તે આવ્યો. તેને ‘અમલદારો અને ધર્મ’ સંબંધી કાંઈ પણ બહેર નહિ જાપવા વિનવવામાં આવ્યું. તે પ્રમાણે કાંઈ પણ લેખી વચન આપવા તહોમતદારે ના પાડી. અમારા દફતરે જમાલભાઈ

મેવજી સંબંધી કાર્ડ હકીકત નથી. તહોમતદારે કૌન્સિલને લખેલો ૨૮ મી એપ્રિલ ૧૯૧૩ નો કાગળ હું રજુ કરું છું. નં ૧૮/.

નં ૧૮/. નો ઉતારો.

મુંબઈ તા. ૨૮-૪-૧૩.

મમામી ઈસ્માઈલી કૌન્સિલ જોગ,

મુંબઈ.

હું નમનતાઈથી અરજ કરું છું જે આપ સાહેબોને અરજી કીધી હતી જે મારા માથે શું બાબતનો કેસ છે તેનો ખુલાસો આપ સાહેબ પાસે માગ્યો હતો. પરંતુ આપ સાહેબે એ ખુલાસો મોકલ્યો નહિ. અને આપ સાહેબોના માણસે ફક્ત એટલું કહ્યું કે તમારા માથે ત્રણ કેસ છે. એક રહેમતુલાબાઈ લાલજીની ફરિયાદી છે. બીજી રહીમ-લાઈ મોલુની ફરિયાદી છે અને ત્રીજી મામદલાઈ પ્રધાનની ફરિયાદી છે.

અમે પુછ્યું કે શું બાબતની ફરિયાદી કીધી છે ? તો કૌન્સિલના માણસે કહ્યું કે મને ખબર નથી. બીજું ગયા આતવારને દિવસે મારો કૌન્સિલમાં કેસ હતો. પરંતુ ઉપરના વાદી કોઈ હાજર નહિ હતા. ઉપરના કેસ વારતે મને બોલાવ્યો હતો. તે કેસને પડતો મુકી અને ગેરકાયદે અમા-ઉથી મને ચેતવ્યા વગર મારા 'રહેમતઅલા' પેપરના વિષેનો સવાલ એકાએક હાથમાં લઈને આપ સાહેબોએ કામ ચલાવ્યું, તે બાબતમાં કોણ ફરિયાદી છે તેનો પણ ખુલાસો મને

કીધો નહિ. અને આપ સાહેબોએ એકાએક હુકમ કીધો કે તારું પેપર બંધ કર. તે પછી અમે સવાલ કીધો કે પેપરમાં શું લખાણ વાંધા બરેલું છે તે મને દરજાવો. તેના જવાબમાં કૌંસિલે કહ્યું જે નાતની ઉઘાડ કરો છો તેથી. તેના જવાબમાં અમે કહ્યું જે શું નાતની ઉઘાડ છે તે કાઢી આપો. મેં જે જાપેલ છે તે ગરિબ ઇસ્માઇલીઓને અમલદારો આપખુદીના હુકમથી હેરાન અને પાયમાલ કરે છે તે બાબત જાણી છે. તેના જવાબમાં કૌંસિલના સેક્રેટરી ટાકટર સાહેબે કહ્યું કે તમને નહીં પરવડતું હોય તો નાતમાંથી નિકળી જાઓ. તેના જવાબમાં અમે કહ્યું કે હું તમારા કપાળનો કોઢ છું જ્યાંસુધી ઈમામી ઇસ્માઇલીનો પંથ છે ત્યાંસુધી હું બહાર નીકળીશ નહિ. અને કાયદેસર હું કામ લઇશ. મારા પેપરમાં આપણા હાજર ઇમામના ફરમાન વિરૂદ્ધ કંઈ લખાણ છેજ નહિ. અને આપણા ઇમામી ઇસ્માઇલી ધર્મ વિરૂદ્ધ પણ લખાણ છેજ નહિ. પરંતુ જે અમલદારો આપખુદીના હુકમ અને આપણા હાજર ઇમામના કાયદા વિરૂદ્ધ જે કામ કરે છે તેઓનાં કામ બહાર પાડું છું કે અમલદારો આગસ કરી અને નાતના અંધેર કારભારની તપાસ લેતાજ નથી તેજ બાબત હું પેપર કાઢું છું. ફરીથી આપ સાહેબોનું ધ્યાન ખેંચું છું, કે આપણા હાજર ઇમામના ફરમાન વિરૂદ્ધ કંઈ લખાણ છેજ નહિ અને આપણા ઇમામી ઇસ્માઇલી ધર્મ વિરૂદ્ધ કંઈ લખાણ છેજ નહિ. અને આપ સાહેબો જ્યાંસુધી ધર્મ વિરૂદ્ધ અથવા આપણા હાજર ઇમામના ફરમાન વિરૂદ્ધ મારા પેપરમાં લખાણ સાબિત નહી કરશે ત્યાંસુધી આપ સાહેબો મારે માથે કાયદા વિરૂદ્ધ

આપખુદીના હુકમથી કાંઈ કરી શકોજ નહિ અગર કરશો.
તો તેના જોખમદાર આપ સાહેબો છો.

શી૦ (સહી) રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીજેરીવાળાના વાઘ્મલી
મદદ વાંચજો.

(આગળ જુથાની ચાલુ)

૪ થી ડીસેમ્બર ૧૯૧૨ ના લખેલા, એક પ્રમુખને અને
બીજો કૌન્સિલને, બન્ને કાગળો હું રજુ કરું છું. તે કાગળો
નં ૦ ૧૭/. માં સહીઓ કરનારાઓના છે. બન્નેનો નં ૦ ૧૯/
નં ૦ ૧૯/. ના ઉતારા.

મુંબઈ ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૯૧૨.

જોજી શિયા ઈમામી ઈસ્માઈલી કૌન્સિલના પ્રમુખ સાહેબ જોગ,
મુંબઈ.

માનવંતા સાહેબ,

લખેલ અરજ આ છે કે અમે ત્રીજે સહી કરનારા-
ઓએ રજીસ્ટર્ડ પોસ્ટ મારફતે જોજી શિયા ઈમામી ઈસ્મા-
ઈલી કૌન્સિલને ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૯૧૨ ને દિવસે એક
અરજ મોકલી હતી. પણ આજ સુધી તેનો ખુલાસો અમને
મળ્યો નથી. તેથી અમે આજ્ઞા રાખીએ છીએ કે આપ
સાહેબ તપાસ કરીને ખુલાસો મોકલશો. હાલ એજ અરજ.

આપના સેવકો,

રહીમભાઈ મોહુભાઈ.

રહેમતુલા લાલજી.

મામદ પરધાન.

મુંબઈ, ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૯૧૨.

ખોન્ન શિયા ઇમામી ઇસ્માઈલી કૌન્સિલ જોગ,

મુંબઈ.

મહેરબાન સાહેબો,

લખવા અરજ આ છે કે આજસુધી અમારી અરજ તા. ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૯૧૨ નો ખુલાસો અમેને મળ્યો નથી. તેથી અમારું ધારવું છે કે કદાચ સેક્રેટરી તેને ખોટુંપર રજુ કરવી ભુલી ગયા હોય કાંતો તેમાં દીલ થઈ હોય. મહેરબાની કરીને તેનો તપાસ કરી ખુલાસો આપસાહેબો મોકલશો. હાલ એજ અરજ.

આપના સેવકો,
રહીમભાઈ મોલુભાઈ,
રહેમતુલા લાલજી,
મામદ પરધાન.

(આગળ જુયાની ચાલુ)

નિંદા અથવા ખીજા કોઈ ગુન્હા માટે કાયદાની અદાલતમાં કૌન્સિલે તહોમતદાર ઉપર કાંઈ કામ લીધું નહિ મારા જાણવા પ્રમાણે ઇસ્માઈલી અમલદારો એ તહોમતદારપર કોર્ટમાં કાંઈ પગલાં ભર્યા નથી.

‘રહેમતઅલા’ માં કૌન્સિલની કાંઈ નિંદા હોય તેમ મને સાંભરતું નથી. ઘણે ભાગે હું તે પત્ર વાંચતો નહિ.

તહોમતદારને પત્ર અંધ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું ન હતું પણ ‘અમલદારો અને ધર્મ’ વિશ્વ કંઈ પણ નહિ.

જાપવા કહેલું. 'રહેમતખલા'માં ધર્મ વિરુદ્ધ લખાણ મારા જોવામાં આવ્યું ન હતું.

જોખને માટે તો ન્યાતબહાર તે એક ગંભીર બાબત છે. ન્યાતબહાર થએલો જમાતખાનામાં બંદગીમાં લાગ લઈ શકે નહિ. મરણ પહેલાં કે પછી કામડીઓ તેના પર પવિત્ર જળ છાંટે નહિ. અમે એમ માનીએ છીએ કે પવિત્ર જળ છાંટવાથી બધા પાપની માફ મળે છે. તેના મડદા પર દફન વખતની ક્રિયા ન થાય.

ઈસ્માઈલીઓ અને બારભાયાઓ વચ્ચે લગનની છુટ નથી તેમજ ન્યાતબહારવાળા જોડે પણ જુના રિવાજ પ્રમાણે છુટ નથી. ઈસ્માઈલી અને બારભાયા વચ્ચેના કોઈ લગનની છુટ અમે આપી નથી. ડૉઁ ગુલામહુસેન કરીમની દીકરીને બારભાયા સાથે પરણવાની છુટ અમેઓ આપી ન હતી. લગ્ન સાથે કૌસિલને કાંઈજ લેવા દેવાનું હોતું નથી. તે કામ મુખી કામડીઆનું છે. કોઈપણ ઈસ્માઈલી પરણે તે પહેલાં કૌસિલના પરવાનાની જરૂર રહેતી નથી. કોઈ પણ લગ્ન થાય તે પહેલાં મુખી કામડીઓએ રજા આપવી જોઈએ. મને ખબર મળી છે કે પરણ્યા પહેલાંજ ડૉઁ ગુલામહુસેનની દીકરીનો વર ઈસ્માઈલી થયો હતો. હું લગ્નમાં ગયો ન હતો. મુખી કામડીઓ હાજર હતા.

પોતાના ન્યાતબહારના (દરાવ) સામે તહોમતદારે આગાખાન સાહેબને અને કૌસિલને અપીલ કરી હતી. કૌસિલે તહોમતદારનો ફાગળ ફાઇલે ચલાવ્યો.

તહોમતદારે પોતાના પરના કામની નકલો માગી હતી. તે ન્યાતબહાર હતો તેથી તેને ના કહેવામાં આવી. તહોમતદારના ન્યાતબહાર વિષે આગાખાન સાહેબને કૌસિલે રિપોર્ટ કર્યો ન હતો.

આગાખાન સાહેબને લખેલા—

હું તહોમતદારનો તા. ૯ મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૩ નો કાગળ રજુ કરું છું.

નં. ૨૦/ તહોમતદારનો ૭મી નવેમ્બર ૧૯૧૩ નો કાગળ હું રજુ કરું છું.

નં. ૨૧/ તા. ૮મી જાન્યુઆરી ૧૯૧૪ નો તહોમતદારનો કાગળ હું રજુ કરું છું.

નં. ૨૨/ સોલીસીટરો મેશર્સ એડવોકેટ ગુલાબચંદ વાડિયા એન્ડ કો. ભારતનો તહોમતદારનો તા. ૧૩મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૬ નો કાગળ હું રજુ કરું છું.

નં. ૨૩/ ૪થી નવેમ્બર ૧૯૧૬ નો કાગળ રજુ કરું છું. નં. ૨૪/

નં. ૨૦/ નો ઉતારો.

મુબઈ તા. ૯મી ઑગસ્ટ ૧૯૧૩.

રહેમતુલા ઈસ્માઈલ ત્રીન્નેરીવાળા,

ત્રાંબાકાંટા, પાંચધોની.

હીજ હાથનેસ આગામાહમદ સુલતાન,

લડન.

હાજર ઇમામ,

કહેવત, કહું તો કહું ન જાય, કહ્યા વગર રહું ન જાય, કહું તો અમલદાર ગુસ્સે થાય, ન કહું તો ઇસ્માઈલીઓ હેરાન ને પાયમાલ થાય. હાજર ઇમામ ! હું અરજી કરનાર ગરિબ ઇસ્માઈલી રહેમતુલા ઇસ્માઈલ ત્રીજોરીવાળાનો સુજનો કબુલ કરશે.

મને મુંબઈની કૉસિલે હુકમ કીધો કે તાર છાપું બંધ કર. તેના જવાબમાં મેં કૉસિલને કહું કે છાપામાં શું લખાણ વાંધા બરેલું છે? તેના જવાબમાં કૉસિલે હુકમ કીધો કે છાપું બંધ કર નહિ તો તને ન્યાતબદાર કરીશું. તેના જવાબમાં મેં કૉસિલને કહું કે જ્યાંસુધી વાંધા બરેલું લખાણ સાબિત નહીં કરો ત્યાં સુધી હું છાપું બંધ કરી શકતો નથી.

મારી એક પછુ ભુત કાદયા વગર મને ગેરકાયદે અને આપખુદી હુકમથી કૉસિલે ન્યાતબદાર કીધો છે.

તે પછી મેં કૉસિલને અરજ કીધી કે મારા કેસના ચુકાદાની નકલ મને આપો. તેનો જવાબ કૉસિલે મને આપ્યો નહિ. તે પછી મેં બીજી અરજી કૉસિલને કીધી કે મારા કેસના ચુકાદાની મને નકલ આપો. તેનો જવાબ આજ દિ સુધી મને કૉસિલે આપ્યો નથી. તેથી મારે દીલ-ગિરી સાથે આપ હાજર ઇમામને અરજી કરવી પડી છે.

[કેસનો બીજો ભાગ છપાય છે.]

તાળાં, કળો ખરીદનારને યાદી.

બહારના દેખાવથી તાળું મજબુત છે એમ કોઈથી પણ કહી શકાયજ નહીં. તાળાની મજબુતાઈ અંદરના મશીન કામની ઉપર છે. દાખલા તરીકે એક તાળામાં કામ ચલાડી મશીન ચાલું કરીધું હોય અને બીજા તાળામાં એકસ મજબુત ચાલું કરીધું હોય તો કામમાં અને કીંમતમાં ત્રણ ગણો ફરક થાય છે. તાળા ખરીદનારની સામે ખેડે તાળા મુક્યા હોય તો ધરાક શું સમજી શકે કે આ તાળું મજબુત છે કે પેલું તાળું મજબુત છે, ઉપલા કારણથી બજારોમાં મજબુત તાળા કોઈ વેચી શકેજ નહીં. અમારી દુકાને આવશો તો તાળાનાં અંદરના મશીનના ખુલ્લેખુલ્લા કામની ધરાકને સમજણ આપવામાં આવશે.

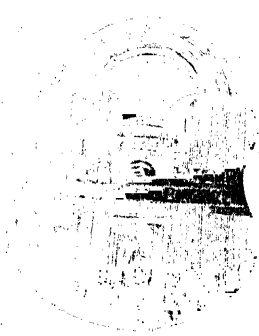
ત્રીજેરીઓ ખરીદનારને સૂચના.

ત્રીજેરીઓ ખરીદવાની આગાહી અમારી દુકાને આવશે તો ત્રીજેરીનો ડબ્બો ખોલીને અંદર કામ કેવું હોય તો મજબુત ત્રીજેરી થાય. તેની સમજણ ત્રીજેરીના કામને લગતી ધરાકને ખુલ્લેખુલ્લી આપવામાં આવશે. અમારી દુકાને આવ્યા પછી બહારથી ત્રીજેરીઓ ખરીદ કરશે તો ઠગાશે નહીં. કારણ કે બારથી ત્રીજેરીઓ જોવામાં એકજ સરખી તેમજ વજનમાં પણ એકજ સરખી અને કામમાં અને કીંમતમાં ત્રણ ગણો ફરક રહે છે.

વધુ ખુલાસા માટે બાવનું કેટલોગ મંગાવો.

રહેમતુલાનાં નવી શોધનાં તોડવાની ગેરંટીવાળાં
અને ચોરી પકડનાર મજબુત પેટાં તાળાંઓ.

રહેમતુલાનાં પેટાં તાળાંને ધણીની ગેરહાજરીમાં

બીજો ખોલવા બંધ તો
તાળું ખુલે નહિ અને
ચોરી પકડાય થાને
ધણીને ખબર પડે છે.
અને પેટાં તાળાની
ખરી ચાવી બીજાને
મળે તોપણ તેનાથી
તાળું ખુલે નહિ.

રહેમતુલાનાં પેટાં
તાળાં તોડવાની ગેરંટી:

તાળા બનાવનારને પોતાનાં તાળાંની ખાત્રી હોય કે
મારું તાળું મજબુત છે ને જલદી નહિ તુટે તેને હું
બહેર કરું છું કે, રૂ. ૧૦૦)નું ઇનામ લીએ અને મારાં
તાળાં સાથે હરિકાઈ કરે. અમારું તાળું એ તોડવા
લીએ ને અમે તેનું તાળું તોડવા લઈએ અને જેનું
તાળું જલદી તુટે તે રૂ. ૧૦૦) આપે. બોલી એ કે
ઓછામાં ઓછાં બાર નંગ તાળાં હરિકાઈમાં લાવવાં.

વધુ ખુલાસા માટે લાવનું કેટલોગ મંગાવો.

૮૦—રહેમતુલા ઇસમાલ ત્રીબેરીવાળા,

ત્રાંબાકાંટે, પાયધુણી, મુંબઈ.

